САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ВЕРЕСЕНЬ, 1967

INDEPENDENT UKRAINE

Чернівці, Театральна площа

ЧІКАҐО — НЬЮ-ЙОРК

САМОСТІЙНА УКРАЇНА
INDEPENDENT UKRAINE
2315 West Chicago Avenue
Chicago, Ill., 60622
Ukrainian Monthly
Edited by Editorial Staff
Editor in Chief Michael Panasiuk
Yearly subscription $5.00, single copy 50 cents.
Mailed at Chicago, Illinois.
Published by the
Organization for the Rebirth of Ukraine
Cooper Station P. O. Box 4
New York, N. Y., 10003

ЗМІСТ

ПРИМІРНА ІМПРЕЗА

Дня 29 вересня ц. р. члени 32 Відділу ОДВУ в Міннеаполіс, з ініціятиви орг. реф. п. А. Кушніра, зложили візиту Панству Ковалів. Відвідини були влаштовані з нагоди переходу Панства Ковалів до нової хати.

Пан Й. Ковалів є одним з тих членів ОДВУ, який пам'ятає день заснування 32 Відділу. Він все був і є відданим Організації і українській справі. Сьогодні він є головою церковної управи при церкві св. Михаїла в Міннеаполіс.

Вечір пройшов в надзвичайно дружній і приємній атмосфері. Голова 32 Відділу, п. В. Станиславів, склав побажання для Панства Ковалів і попросив присутніх зложити пожертву на пресовий фонд С. У.

Зібрано суму дол. 28.

Сердечно дякуємо всім Жертводавцям, а Панству Ковалів бажаємо всього найкращого.

Адміністрація «СУ»

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

РІК XX ВЕРЕСЕНЬ, 1967 Ч. 9(222)

НА ДРУГОМУ ЕТАПІ

16 вересня ц. р. в Нью Йорку відбулася Крайова Конференція Комітету Громадської Єдности. Як відомо, горезвісна остання Конвенція УККА, була початком діяльности Комітету Громадської Єдности. Делеґати, які не бачили можливості в наявних обставинах і при тенденції т. зв. Визвольного Фронту — проводити конструктивну працю в екзекутиві УККА, спонтанно заініціювали тоді й створили об'єднання у формі КГЄ.

Терен приняв цю ініціятиву дуже прихильно і вже в скорому часі КГЄ розбудувався до краєвого масштабу. Немає сьогодні більших місцевостей в ЗДА, де КГЄ не мав би своєї клітини. Прийшов отже час, щоб зробити підсумки і намітити пляни на майбутнє. Саме і це зроблено на цій конференції в присутності 110 учасників, в тому 71 делеґатів.

В цьому числі нашого журналу, ми друкуємо Звіт першого голови Комітету Громадської Єдности, п. Ярослава Гайваса. В ньому наш читач знайде ближчі інформації про діяльність КГЄ в минулому і плянування на майбунє.

У висліді нарад принято резолюції, які видрукуємо слідуючим разом та обрано Керівні Органи в такому складі:

Д-р Теодозій Сендзік — голова Головної Управи, члени: дир. Микола Бігун, д-р Борковський Роман, інж. Гудзовський Анатолій, д-р Комаринський Володимир, інж. Кузик Дмитро, мгр. Нагорний Юрій, проф. Паливода Іван і полк. Самойлів Петро. Д-р Роман Барановський — голова Головної Ради, члени: проф. Віхар Степан, д-р Дерій Омелян, мгр. Ільницький Роман, д-р Квітковський Денис, інж. Кульчицький Євген, д-р Маркусь Василь, ред. Корбутяк Дмитро, д-р Криволап Юрій, д-р Мартинюк Сильвестер, мґр. Олесницький Остап, Подоляк Лев, д-р Прокоп Мирослав, д-р Ріпецький Степан, п-ні Самосій Анна, д-р Сенежак Володимир, п. Філомончук Антін, інж. Шевченко Олександер, дир. Шепарович Іван, от. Шпірук Павло і д-р Янцишин Іван.

Сорок дискутантів висловили свої і своїх теренів думку про дальшу працю КГЄ. Не дивно, що були голоси дуже далекойдучі у висновках стану нашого громадського життя в цій країні. Воно бо справді невідрадне і таке, що потребує не втертого стандарту, чи штампу одного політичного середовища. Цілий ряд ділянок праці стоїть облогом, або імпровізується її на поодиноких відтинках. Для прикладу наведемо тут тільки заклик Екзекутиви УККА улаштовувати протестаційні віча в обороні діячів української культури в Україні. На сьогоднішній день ані один відділ УККА подібного віча не улаштував.

Отже потреба нового чинника в нашій громадській праці — очевидна. КГЄ має всі дані цю тяжку, але вдячну й корисну українській справі ролю, дуже успішно виконати. Позитивна й творча праця, з другого боку, дасть і належну відсіч скрайнім та монополістичним тенденціям.

На цьому етапі бажаємо КГЄ якнайкращих успіхів, якими зможемо радуватися вже на слідуючій Крайовій Конференції КГЄ в 1968 році.

ЗВІТ
ГОЛОВИ КОМІТЕТУ ГРОМАДСЬКОЇ ЄДНОСТИ НА КРАЄВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ 16 ВЕРЕСНЯ 1967 р.

Пане Предсіднику, Достойні Пані й Панове!

Оце добігає вже рік, як ми на IX Конґресі УККА, волею понад третини делеґатів цього Конґресу оформилися в Комітет Громадської Єдности. А багато більше з того часу, коли ми почали виступати спільно, виконуючи різні завдання та коли ми виступили спільно вперше на терені УККА, як оформлена опозиція. За цей час проробили ми немало роботи, мали свої успіхи й неуспіхи й прийшла пора здати звіт перед Вами із своєї діяльности та заслухати Ваших критичних оцінок. Прийшла пора проглянути дотеперішнє, щоб намітити: що, і як, та кому робити в майбутньому. Для проглядности я поділяю свій звіт на кілька уступів.

Розвиток плятформи Комітету Громадської Єдности

Плятформа Комітету Громадської Єдности, засадничі погляди на цілий ряд основних проблем нашого життя в ЗДА і в розсіянні, а ще більше на проблеми визвольної боротьби українського народу на батьківщині та глибоких усвідомлених і неусвідомлених ще процесів там, врешті критична аналіза діяльности УККА розвивалася протягом довгого часу, заки осягнули теперішній стан. Почалося з того, що велика частина громадянства не була задоволена нашою поточною діяльністю, нашими, нераз і немалими здобутками, нашою поставою, нашим знанням подій і процесів в Україні. Вияв цьому незадоволенню давали виступи поодиноких людей на різних форумах, у пресі, тощо. Найбільше турбуючий вияв тому наростаючому незадоволенню був очевидний на відтинку молоді, що мовчаливим протестом сепарувалася від життя і організацій, ведених старшим поколінням. Все це мусіло перенестися на терен УККА, який у своєму поменшеному фокусі відбиває цілість нашого життя.

Після поодиноких виявів незадоволення й критичної постави на Екзекутиві УККА, прийшов поважний масовий виступ більшої кількости членів Ради Директорів УККА на нарадах в грудні 1965 р. Тоді значна частина учасників тих нарад виступала не лише з критичною аналізою роботи УККА, але й насвітлила по-новому наші головні завдання, а теж застановилася над методами й засобами, як їх переводити у життя.

Нашим прагненням, а то і нашим переконанням було тоді, що скорше чи пізніше ми зможемо переконати більшість до своєї постави, яка була такою очевидно доцільною, і не було ніким представлено ніякої рівновартної альтернативи, що тоді спільними силами будемо переводити спільні нам завдання. На жаль — не так сталось, як гадалось.

У той сам час, коли ми аналізували положення й шукали дальших нових шляхів, коли ми плянували розгорнення роботи в УККА, її поглиблення, коли ми дивилися, як зробити УККА інструментом усебічної розбудови українського життя в ЗДА та зробити його потужною зброєю в боротьбі з російським імперіялізмом, в той сам час деякі наші противники плянували, як захопити УККА в свої руки. Не боротьбу з ворогом вважали вони своїм першим завданням, а боротьбу з нами; не витіснення ворога з його позицій, а витіснення нас з наших впливів. Намагалися вони не звести всі наші сили в один кулак, а заступити спільний, єдиний фронт монопартією, а навіть клікою. Маніфестацію цих намірів наших контрагентів побачили ми в цілому розмірі на IX Конґресі УККА. Ми, очевидна річ, не здали своїх позицій без бою і у висліді прийшло до створення КГЄ.

КГЄ дістав від великої частини делеґатів цього конґресу доручення й мандат: поробити всі можливі заходи для оздоровлення відносин в УККА, привернення там правопорядку й установлення здорового балянсу всіх наших сил та спрямування діяльности УККА в корисному напрямку. Це доручення стало основою дальшого розвитку нашої плятформи. А поодинокі її елементи формулювалися ось як:

1) Побудова й характер УККА. Ідеться про те, щоб УККА повернув назад до стану загальногромадської, координаційної централі, в якій добровільно об'єднані різнородні краєві організації вносять свій вклад роботи і несуть свою долю відповідальности, а не був інструментом персональної, чи одногрупової політики.

2) УККА не є самоціллю. Він покликаний служити потребам українського народу та української громади в світі. І тому він повинен якнайскорше активно включитися в визвольну боротьбу українського народу, в допомогу, в сприяння національно-самобутнім процесам в Україні.

3) Непокоїли нас різні прояви й події на політичному відтинку діяльности УККА. Тому ми

висунули вимоги: а/ категорично заявитися за потребою створення єдиного національно - політичого фронту на еміґрації, або, як прийнято це називати освідчитися за й змагати до переведення консолідації, для якої єдиною існуючою базою є УНРада; б/ у стосунках із зовнішніми силами уникати контактів і співпраці з тими різними елементами, що під плащиком формального антикомунізму намагаються використати українську справу як засіб своїх махінацій і своїх торгів, звернути особливу увагу на провідні, вільнолюбні елементи різних суспільностей та шукати співпраці з національно-визвольними силами у світі; в/ на терені ЗДА обережніше добирати приятелів нашої справи, а зокрема зробити все можливе, щоб привернути ті гармонійні стосунки, що існували давніше між державими чинниками й нашими установами, а в першу чергу із УККА.

4) Накінець не менше важлива, я сказав би фундаментальна, якщо йдеться про проблеми нашої плятформи, її тривалости, життєздатности, — це включення в нашу діяльність якнайширших елементів молодого покоління, вихованого вже тут у зовсім нових умовинах. З огляду на те, що наші організаційні форми, наша діяльність далеко позаду атмосфери, в якій живе молоде покоління, воно стало осторонь і щораз більше відчужується від дотеперішніх головних наших потоків, в чому і є загроза виняткової ваги. Щоб завернути цей процес, слід негайно звернутися до вивчення життя і духовости молодого покоління, щоб могти включити його широкою струєю в нашу діяльність. Оце були ті елементи нашої плятформи, до яких ми пробували прихилити наших контрагентів із УККА.

Переговори з УККА

Як же поставилися органи УККА до цієї нашої плятформи? Можемо сказати коротко, з легковаженням. Їх вислухували побіжно, ніколи їх не дискутували, а нам без якогонебудь зобов'язання передавали: з вами ми майже зовсім погоджуємося, вертайтеся на пости в УККА, а тоді ми будемо ті думки реалізувати. Одначе наш дотеперішній досвід учив, що такі загальникові відповіді не є схваленням, а є тільки непрямим, вимінаючим запереченням. Впрочім, життя на кожному кроці потверджує нас у цьому. Минав тиждень за тижнем, місяць за місяцем, минув рік, а УККА навіть не збірався у власному крузі застановитися над цими проблемами, а про переведення дечого з них у життя, годі й говорити. Не помагала криза, витворена нашим виходом з органів УККА, не помогли наші письма й друковані в пресі матеріяли, не поміг ані наш натиск, ані натиск публічної опінії. І в цьому немає нічого особливого. Увага керівних діячів УККА, їхня енергія — спрямовані в іншому напрямі. І на це немає ради.

З другого боку, ніхто не може вимагати, щоб УККА обхопив тотально цілість українського життя, щоб він виконував всі функції, тобто, щоб він творив своєрідну всеобіймаючу систему. Доцільніше й розумніше поділити завдання між різними суспільними силами й формаціями, хай кожна з них пильнує свого відтинку і за нього відповідає.

Хтось може поставити питання: Чому ж тоді переговорювати з УККА? Відповідь очевидна: УККА об'єднує в собі велику частину українського громадянства. Ми потребуємо якогось загального громадського органу, в якому можна всім зустрітися, де спільно обговорюється загальні питання, де можна сконфронтувати свої думки й погляди, де можна винести спільні рішення, а потім спільними силами переводити їх у життя. Бо хоч у багатьох випадках ми розходимося, все ж таки є багато таких, де наші погляди, наші інтереси є ідентичні.

Так, як ми є за національно - політичною консолідацією, так само є ми за її відповідником на відтинку громадського життя. Розбиття консолідації на громадському відтинку знівечить навіть ті невеликі шанси, що тепер ще існують для реалізації політичної консолідації.

Дальшим важливим аргументом за переговорами й полагодою конфлікту є очевидна потреба виступати спільним єдиним фронтом перед американськими чинниками та перед суспільністю.

Врешті, кожному очевидно, що на теперішньому етапі нашого життя й розвитку наголос зовсім перенісся з партійного і групового, на загально - національне. Партійне, групове, зовсім затрачує вагу, а в першу чергу зрозуміння серед молодого покоління, а справжнім мотивом залишається національне. Боротьба сьогодні йде за збереження й розбудову власне національного, а не групового. І на цьому відтинку западає й западатиме рішення. Для молодого покоління групове є вже радше пережитком, а подекуди навіть перешкодою. А потреби включити молодь в наші заходи, щоб опісля передати їй ведення цілого життя, нам не оминути. Тому можна сміло сказати, що спільний орган на загально - громадській базі має свої очевидні користі.

Є ще й інші мотиви, що промовляють у цьому самому напрямі. Коли ми хочемо всю свою

енергію й засоби спрямувати на виконання найважливіших на нашу думку завдань, тоді треба зліквідувати внутрішні фронти, які абсорбують нашу увагу. Конфлікт з УККА є тим фронтом, що коли його не ліквідувати, або принаймні значно відтяжити — постійно поглочуватиме багато, може більшу частину нашої енергії. І замість позитивних завдань ми — схочемо того, чи ні — будемо мати цю справу постійно на своїх руках.

Оце деякі з мотивів, чому ми таки шукали й шукаємо можливости полагодити конфлікт з УККА. Історія наших дотеперішніх спроб у цьому напрямку, можна сказати, навіть прикра. Вже у перших розмовах висунули ми свої засадничі оцінки й постуляти й зустрілися з відомим вже відручним запевненням: ми думаємо майже так само як ви, з усім погоджуємося, і так далі... А тимчасом мова фактів говорила зовсім щось іншого. Ціла увага наших контрагентів була спрямована на персональні справи: скільки й хто — має увійти до Екзекутиви УККА?

Як відомо, ми висловили на IX Конґресі вимогу впровадити трьох представників від нашої коаліції в Екзекутиву УККА і більшість цю вимогу відкинула. В переговорах ми обстоювали цю вимогу, але, залежно від положення, включили сюди ще й представників дальших важливих секторів нашого життя, що побільшувало число пропонованих до п'яти.

Такий стан був з початком цього року, таким він залишився і пізніше, коли з огляду на вакаційний період розмови перервано. При кінці серпня Президія КГЄ відбула поширену нараду. На цій нараді винесено ухвалу відбути зустріч з представниками Професійних Організацій, щоб: а) з'ясувати їм положення, як ми його бачимо; б) передати наші постуляти й прихилити Професійні Організації до нашої точки зору; в) поробити останні й найдальше йдучі заходи для полагодження конфлікту в УККА. Нарада КГЄ доручила голові увійти в контакт з представниками цих організацій. Одначе, заки він це зробив, звернувся до нього від імені Професійних Організацій д-р Степан Ворох теж з пропозицією відбути розмову представників КГЄ і Професійних Організацій. Домовлено зустріч на 30 серпня, одначе з огляду на виїзд причасних до цих справ, розмова не відбулася. Тоді переложено нараду на день 6 вересня 1967 р.

Нарада цього дня відбулася. Представники КГЄ вийшли якнайдалі назустріч УККА. Ми на ділі пройшли більшу частину дороги, щоб уможливити ліквідацію конфлікту. Ми пішли так далеко, що навіть поминули передумову полагодити з боку УККА брутальну, нічим необґрунтовану образу, нанесену нам і великій частині українського громадянства проф. Л. Добрянським, головою УККА. Ми зажадали тільки трьох представників опозиції до Екзекутиви УККА. Очевидна річ, призначення осіб є нашою виключною прероґативою.

Представники Професійних Організацій схвалили однодушно наше становище й заявили готовість не лише представити наші постуляти Екзекутиві УККА, але й захищати їх. Зокрема дуже гаряче піддержали вони потребу постійного організаційного й статутарного оформлення нашої спільноти праці, що виконуватиме завдання, які лежать облогом, зрушуватиме ті елементи нашої суспільности, що є поза УККА, та поширеним міжгруповим діловим об'єднанням збільшуватиме наші оперативні спроможності. Зокрема цей останній момент грає в цьому пляні чималу ролю з огляду на корчення наших кадрів і зростання завдань. В об'єднанні праці, близькі собі формації, не затрачаючи своїх особливостей, ідентичностей та специфічних завдань, могтимуть разом виконувати ті всі завдання, що входять у їхню програму та й ті, що Об'єднання праці як цілість видвигне.

Дня 8 вересня відбулася нарада Екзекутиви УККА. Представники Професійних організацій, проф. Петро Стерчо і д-р Степан Ворох, з'ясували справу. Після дискусії рішено наші постуляти «прийняти в принципі». Мова про «постуляти» тому, що ми висунули вимогу негайно включити в вирішні органи Підготовного Комітету СКВУ представників православного світу зі ЗДА і наддніпрянської іміґрації, а до чотирьох кандидатів, які УККА даватиме від себе до секретаріяту СКВУ, чи іншого органу, що постане у висліді СКВУ, дати одного представника опозиції, якого визначимо ми.

11-го вересня звернувся до голови КГЄ екзекутивний містоголова УККА, голова УНСоюзу — Осип Лисогір і запропонував відбути спільну розмову нашої Делеґації й їхньої Консолідаційної Комісії для закінчення й остаточної полагоди конфлікту на базі наших вимог, висловлених на спільній нараді з Професійними Організаціями й прийнятих Екзекутивою УККА в дні 8-го вересня 1967 р.

Ця спільна нарада Делеґації КГЄ і Консолідаційної Комісії УККА відбулася дня 14 вересня, вечором, в приміщенні УККА в Ню Йорку.

На початку наради представник Делеґації КГЄ з'ясував повновласті, які управнюють її

довести розмови до кінця, а її рішення буде мати повну зобов'язуючу вагу. Голова Консолідаційної Комісії УККА, пан О. Лисогір, подав, що вони мають альтернативні повновласті: а) у випадку одноголосного прийняття наших пропозицій, рішення Консолідаційної Комісії будуть остаточні й зв'язуючі УККА; б) у випадку прийняття тільки більшістю голосів, рішення піде під розгляд Екзекутиви й Ради Директорів.

Після цього представник Делеґації КГЄ повторив наші пропозиції, передані на нараді з Професійними Організаціями. Членам Консолідаційної Комісії не відповідала наша формула «трьох представників від опозиції» і вони (пані Пушкар і голова А. Батюк) запропонували «три представники опозиції, які є членами організацій, що входять у склад УККА».

Ми цю суґестію, що повністю покривалася з нашими вимогами, негайно прийняли. Тоді відбулося голосування членів Консолідаційної Комісії і вони більшістю голосів — з вийнятком пана Лева Футали — прийняли цю пропозицію. Після цього сформульовано комунікат, який звучить:

Дня 14 вересня 1967 р. відбулася спільна нарада Консолідаційної Комісії Українського Конґресового Комітету Америки і делеґації Комітету Громадської Єдности. На цій нараді після вичерпної дискусії представники Делеґації КГЄ прихилилися до погляду деяких членів Консолідаційної Комісії УККА і з'ясували остаточно своє становище в справі входу трьох представників опозиції до Екзекутиви УККА. Органи УККА приймають до Екзекутиви УККА трьох членів опозиції, які будуть представниками організацій, що є членами УККА. Це становище КГЄ — Консолідаційна Комісія прийняла абсолютною більшістю голосів, як пропозицію для передання керівним органам УККА.

А в справі засадничих позицій КГЄ вважається лист Екзекутиви УККА з 18 квітня 1967 року за дійсний.

Ню Йорк, 14 вересня 1967 р.

Цей комунікат підписали всі присутні члени Консолідаційної Комісії УККА, з вийнятком пана Лева Футали, представника Української Народньої Помочі і речника ООЧСУ, а з боку КГЄ — всі присутні члени Делеґації КГЄ.

Таким чином створено підставу до закінчення конфлікту в УККА. Якщо з успіхом буде пройдений ще короткий останній відтинок тієї нелегкої дороги, а після цього ми розгорнемо якслід свою роботу, тоді оправдано зможемо сказати: Наша Конференція відкрила нову сторінку в праці українських організацій в ЗДА. А авторами цієї сторінки будуть у першу чергу присутні на цій залі.

Об'єднання праці

Обмін думками про характер і форму нашої організованої співпраці тривав довго і він сьогодні ще незакінчений. В основному, наші погляди йшли в слідуючому напрямку: ми в ніякому разі не хочемо творити якунебудь репрезентаційну централю, що намагалася б охоплювати своїми організаційними рямками цілість українського життя в ЗДА та виступати в його імені. Ми не бачимо потреби входити в конфлікт з УККА, або продовжати теперішній. Вважаємо, що між нами і УККА, без огляду на остаточну полагоду теперішнього конфлікту, можуть і мусять бути мирні відносини, бо ж ми є різними формаціями, які не конкурують між собою, але діють у зовсім різних площинах.

Ми остаточно й твердо впевнилися в тому, що УККА ніколи не зможе виконувати тих усіх постулятів, які є частиною нашої плятформи. А ми в ніякому разі не можемо зрікатися своїх поглядів, оцінок та резиґнувати зі своїх плянів. Отже в тій частині роботи, що її виконує й виконуватиме УККА, ми будемо піддержувати його своєю співпрацею, а там, де УККА не проявляє ініціятиви, або проявляє недостатньо, наша спільнота праці буде плянувати й переводити окремі заходи. Таким чином, наше об'єднання є типовим діловим, оперативним порозумінням різних організацій і груп та індивідуальностей, які намірені виконувати разом різні завдання. Розпняття різних організацій і груп, що входять у наше об'єднання праці, вже є велике. Бо входять туди дуже різнородні елементи. Великим розрахунком у нас є включити у свою роботу ті широкі кола наших громадян, що стоять осторонь якихнебудь ідеологічних, політичних чи подібних груп, але прагнуть брати участь у загально - національній роботі.

Знов же групи, що є, чи стануть членами нашого об'єднання, зберігають і розбудовують свою окрему ідентичність, ідеологічно - світоглядові особливості та свою організаційно-устроєву окремішність. Через те ніщо не стоїть на перешкоді, щоб з нами співдіяли групи й організації, які є теж і членами УККА, або навіть відділи УККА. Справа бо в тому, що нашим завданням є переводити ті чи інші акції, які, будучи наставленими на загальне добро, живо повинні інтересувати й широкі кола громадянства.

Як бачимо, таке об'єднання праці — викликане життєвими потребами нашої громади, існуючим станом, у якому цілий ряд преважливих функцій ніким незаторкнені. Є ще один дуже важливий аспект тієї нашої ініціятиви. Є це — згадане вже — корчення людських кадрів різних груп, що змушує нас для успішности різних заходів в'язатися з іншими організованими силами. Вже тепер можемо сказати, що таке в'язання й ближча співпраця вже в близькому майбутньому будуть категоричною вимогою тільки випереджуємо те, що нам вкоротці бунашого життя. Своєю спільнотою праці ми де накидати саме життя.

Ми свідомі того, що це тільки початок нашої організації. Життя буде вносити доповнення й корективи в наші позиції. І тому нам не слід думати вже про остаточні формальні завершення. На це прийде час. Нашим головним спрямуванням під сучасну пору є розгорнення акції, розвиток наших дієвих спроможностей, створення системи, яка відгукувалася б на поштовхи згори й, у свою чергу, подавала б сигнали з терену про розвиток, потреби, пульс нашого життя.

Тому що ми є об'єднанням праці, наше майбутнє повністю залежить від акцій, які ми розвинемо. Ми будемо рости й розвиватися, або маліти й нидіти залежно від енергії, яку ми зуміємо зорганізувати й вложити в наші почини. Дотепер ми пробробили немалу роботу. Ми сформулювали свою плятформу, намітили цілі й смуги діяльности, поробили ряд початкових заходів, які нас заякорили в українському житті й дають нам базу до дальших кроків. А тепер зближаємося до нашого життєвого іспиту. І від нього залежатиме наша майбутня роля й вага в суспільному житті громади. Ми можемо вийти наверх, своїми функціями перевершити інших і зайняти відповідне до цього місце в житті. А можемо зупинитися на гаслах, заявах і формах, а тоді остаточний вислід очевидний.

А тепер ще зупинимося коротенько на поодиноких окремих ділянках нашої дотеперішньої роботи. Почнемо від Президії КГЄ.

Президія КГЄ

Складається вона з п'яти людей: голови, трьох містоголов і секретаря. Відбувала свої наради приблизно раз у місяць, запрошуючи на них ширше коло наших співробітників і симпатиків.

Президія була першою цеглиною в побудові нашого центрального органу. Дальшою повинна бути канцелярія. На жаль, нам не вдалося в часі підзвітного періоду поставити свою канцелярію й наладнати регулярне діловодство. Так само як не вдалося нам розбудувати самий центральний орган, бо ми не знайшли потрібних людей на такі пости, як організаційний, культурно-освітній референт, тощо. Поставити канцелярії не вдалося в значній мірі через брак відповідних постійних фондів. З початку нашої роботи були різні грошеві надходження, які заповідали вигляди на побудову значного фонду, одначе пізніше виявилося, що це не станеться. І саме через те, наш секретар не був у спромозі запросити сталого співпрацівника до канцелярії, придбати потрібне приладдя, щоб почати нормальну роботу. Через те, тягор праці падав на нього самого й на тих, що могли бути йому помічними.

В майбутньому не можна собі уявити праці нашого керівного органу без позитивної розв'язки цього питання. Докладніше про стан фінансів скаже господарсько - фінансовий референт.

Відділи КГЄ і зв'язок з ними

Відділи КГЄ діляться на два роди: а) організації, що вже існували, а після нашого постання, асоціювалися з нами; б) відділи КГЄ.

Відділи КГЄ поставали або з ініціятиви Президії (докладніше розкаже про це, на бажання, наш секретар), або за стараннями наших симпатиків і однодумців у терені. Основною проблемою після постання такого відділу було удержати зв'язок з ним. З огляду на те, що ми не мали канцелярії, ми могли тільки в обмеженій мірі уживати такого традиційного середника зв'язку, як письма, роз'яснення, обіжники, повідомлення, інформації, тощо. Всежтаки поштовий контакт утримували ми досить живий. Одначе, як відомо, найголовнішим засобом зв'язку, зокрема в новозаснованій системі, так як це є у нашому випадку, є особистий контакт, зустрічі, поїздки. Хоч ми їх не робили багато, не робили стільки, скільки було б потрібно, одначе мені невідомий ніодин випадок, щоб ми не відвідали якогось осередку, звідки прийшло прохання заїхати до них. Таким чином, ми побували майже в усіх важливіших місцевинах, з винятком Каліфорнії, куди конче потрібно поїхати.

І в майбутньому саме на цей засіб треба буде звернути головну увагу. Це так з огляду на потреби централі, як і з огляду на добро відділів. Ніщо бо так не посилює й насичує живим змістом роботу організації, як живий контакт. З контакту багато користають обидві сторони. Терен має змогу безпосередньо запі-

знатися зі станом справ на інших відтинках, пізнати наміри керівного осередку і в дискусії внести свій вклад до поглядів і рішень; центральний же орган не лише в той спосіб відчуває настрої й бажання, але прямо зачерпує з терену сил до дальшої напружливої роботи.

Власний пресовий орган

Мабуть найбільше уваги з поодиноких ділянок нашої внутрішньої роботи присвятили ми придбанню власного органу. Не маючи його, ми покищо користувалися: а) сторонніми органами, приязними до нас, а в одному з них — у «Вільному Слові», в Торонті, — було поміщено двічі сторінку КГЄ; б) видавали бюлетень, якого теж появилося два числа.

Тяжча, багато тяжча проблема, була із власним органом, якого ми ще й дотепер не маємо й не можемо нічого певного сказати, чи зможемо мати його у ближчому майбутньому. Першою спробою розв'язати цю проблему були наші пляни й заходи придбати тижневик «Українське Життя» у Чікаґо. В тій справі ми не лише перевели кореспонденцію, але навіть наш представник, фінансово - господарський референт КГЄ, виїздив туди. З цих заходів нічого не вийшло.

Були різні інші наміри, які ми провірювали, але ніодин з них не можна було реалізувати. Саме тепер є спроби реалізації ще одного, сказати б, скомбінованого проєкту тижневика. Цей проєкт пов'язує наші потреби з потребою мати тут на сході орган незалежної української політичної й громадської думки. проєкт цей у початковій стадії й трудно ще сказати про його остаточне завершення, тобто, коли і чи взагалі він появиться.. Мені здається, потреба органу є настільки очевидною, що можна дискутувати тільки над засобами й шляхами до її реалізації.

Світовий Конґрес Вільних Українців

Найбільше часу поза власними справами, а взагалі найбільше коштів присвятив КГЄ Конгресові Вільних Українців. Чинники УККА вели справу СКВУ так, щоб: а) ізолювати від них немилу собі частину членів Екзекутиви УККА; б) ізолювати від впливу на перебіг і рішення СКВУ всі інші громадські організації на терені ЗДА, а тим самим, велику частину української громади, щоб у такий спосіб залишитися єдиним виложником громадської думки й прагнень української громади в ЗДА. Сама ж громада має відіграти ролю статиста й мовчазного учасника цієї історичної імпрези.

Ніхто, думаючий громадськими категоріями, а тимбільше КГЄ, аж ніяк не могли погодитися з такою абсурдною і наскрізь шкідливою настановою. І тому ми розвинули затяжну, рішучу боротьбу проти цієї безглуздої настанови, ведемо цю боротьбу дотепер і, на жаль, здається мені, будемо мусіти вести до останнього моменту відбуття СКВУ. Боротьба дуже тяжка, бо не можна переконати людей, які замістили національні й загальногромадські категорії — партійними і груповими, так само, як не можна переконати людей, які рішені через СКВУ осягати свої особисті, або інші вузькі цілі. Від них відбивається кожен аргумент, бо вони цілою своєю поставою заперечують його.

Помилявся б той, хто думав би, що ми в цьому відношенні мали проти себе ставлеників тільки однієї відомої групи. Інші представики УККА у вирішному органі Підготовчого Комітету, з вище наведених причин, теж були на протигромадських позиціях. Ця їхня абсурдна постава призвела до того, що канадійська частина Підготовного Комітету у великій мірі підперла наші дезидерати.

У висліді боротьби, ми ввели своїх представників наперед до Програмової Комісії, яка має осідком Вінніпеґ, а потім до Організаційної, з осідком у Ню Йорку. Тоді наші противники з УККА перевели черговий маневр: перенесли право рішати з Підготовного Комітету до Президії ПАУК, через що Підготовний Комітет зведено до ролі дорадчого органу. А тому, що в Президії ПАУК були немилі їм особи теж, тоді намагалися вони досить незвичним способом позбутися їх звідти, а впровадити зв'язаних з ними людей.

Та не зважаючи на такий, скажім делікатно, дивовижний стан, — ми рішили після довгих дебат, підтримати СКВУ, самим узяти участь та змагатися за переведення в життя загальногромадських засновків, а тим самим за якнайбільший успіх цього першого в історії українсько еміграції почину.

Засновки, що мусять бути положені в основу СКВУ є: 1) представники всіх наших національних організацій і груп у діяспорі беруть участь в підготові й переведенні СКВУ; 2) всі вони є рівні, мають однаковий голос і однакові права; 3) і в підготові, і в самому переведенні СКВУ не сміє бути майоризації одних другими, а все повинно бути рішене договоренням; 4) СКВУ, хоч сам є тільки еміґраційною суспільно - громадською формацією, без-

застережно заперечує існуючу в Україні російсько - большевицьку систему і допомагає всіма доступними йому силами й засобами до привернення єдиної правної Української Народньої Республіки, а на еміґрації сприяє до загальної національно - політичної консолідації на базі УНРади.

Оце принципи, які мусять бути інкорпоровані в поставу й ухвали СКВУ! Побудований на них у висліді Конґресу постійний секретаріят повинен включати від ЗДА принаймні одного представника нашого Об'єднання.

Це питання основних вимог. У висліді допущених недоліків, відсування численних елементів української суспільности, а в тому числі й нас, від участи в підготовних працях до СКВУ, створилося дуже тяжке положення. Організація СКВУ, його програма, додаткові імпрези зв'язані з Конґресом, знаходяться у невідрадному стані. Ми застерігали підготовчі чинники перед такою небезпекою і ми неодноразово стверджували й ще раз стверджуємо: за всі недотягнення й невдачі відповідатимуть вони і тільки вони, тому, що своєю, нічим неоправданою поведінкою, довели до цього.

Пані й Панове, пора кінчати мій звіт.

Наприкінці хочу, як дотеперішій голова, подякувати всім Вам за численну участь у нашій конференції. Зокрема хочу подякувати всім своїм співробітникам і тим численним громадянам, що не лише прихилилися до нашої постави, але й зо свого боку доложили нераз далекойдучих зусиль, щоб наші ідеали, наші прагнення були переведені в життя.

В Комітеті Громадської Єдности я був від ОДВУ. Не лише на IX Конґресі, але далеко передтим, ОДВУ з'ясувала свої позиції, що покриваються з теперішніми позиціями КГЄ. Залишається тільки одне: спільним зусиллям переводити їх у життя. Переводити в життя силами нас усіх. В центрі і внизу. В митрополіях і малих місцевинах. Немає між нами ні людини, ні групи, щоб могли звершити це велике завдання тільки своїми силами. І тому ми єднаємо сили. Ми не сміємо чекати на вказівку згори, щоб почати діло, не сміємо оправдувати свого безділля — браком доручень. Кожен робить на свойому місці, що треба. Бо робить не для себе, а для цілої громади, для всіх!

Ярослав Гайвас

О. З.

НАЦІОНАЛЬНО - ДЕРЖАВНИЦЬКІ ПРОЯВИ В УРСР

У цілому комплексі різних аспектів боротьби за самостійність України, виринає одне з найважливіших питань перед нами: чи в самій Україні, в рямцях УРСР є будьякі державницькі тенденції, які б вказували на те, що серед провідної верстви України є якісь напрямки, чи змаг до усамостійнення УРСР політично, культурно і економічно, і які згодом довели б до відірвання її від Росії.

На самому початку хочу підкреслити, що великою небезпекою і загрозою не лише для української політичної еміґрації, але і для цілого українського народу — теорія, згідно з якою утотожнюється з большевицьким режимом нашу провідну верству в Україні, яка заповнює велику частину адміністраційного апарату на вищих щаблях державного життя УРСР і чи не всі науково-технічні кадри і кадри культурних діячів.

Аналіза підсоветської дійсности в різних ділянках і на різних щаблях вказує, що в самій Україні є сильні тенденції серед українських кадрів високої кваліфікації — до виповнення тієї своєрідної держави, яка носить назву УРСР, українським змістом, а розвиток українського підсоветського господарства, наукового і культурного життя — поставити на рівень великої европейської держави, якою бажає бачити Україну велика частина нашої провідної інтеліґенції — вчених, культурних і навіть політичних діячів.

Державницькі тенденції в Україні відчувались багато сильніше і вони свобідніше були висловлювані в 1920-их роках, як це є зараз — в 1960-их.

В 1920-их роках ці самостійницько-державницькі тенденції, в системі тодішньої УРСР, були виразно визначені в програмі УКП-істів, які змагали за створення української комуністичної держави на українській території та за самостійний економічний і культурний розвиток окремих народів, виступаючи проти російського імперіялізму та проти російського диктату та накидування своєї волі різним на-

родам.

Після ліквідації укапістів в 1924 р. боротьбу за здійснення українських національних ідеалів, внутрі совєтської системи, перебирають окремі одиниці — Хвильовий, О. Шумський, Волобуєв і найдовше її веде Микола Скрипник.

Клич Хвильового про орієнтацію України на духову Европу, теорія Шумського про боротьбу двох окремих і рівнорядних культур, української і російської, в якій перемога мала бути за українською культурою, теорія Волобуєва про колоніяльну залежність України від колоніяльної залежности до державности та на кінець ставлення національного питання Миколою Скрипником в повну широчінь та його боротьба з російським великодержавним шовінізмом — замикають один період боротьби українців леґальним шляхом внутрі СССР, в комуністичній системі за українську, нехай і комуністиїну але державу, в якій була б збережена духова єдність українського народу і забезпечений його культурний розвиток.

Основна різниця між цими державницькими тенденціями тоді і тепер, є хіба в тому, що тодішні речники цих державницько-самостійницьких тенденцій мали за собою активну участь в українському політичному житті з-перед революційних років і з часів наших Визвольних Змагань. Теперішні речники — цілковито відірвані від традицій українського політичного життя, тому і їхні виступи випливають менше з сантиментів до старого і минулого, а базовані більше на логіці реальної дійсности. Їхні постуляти чи домагання, чи навіть боротьба випливають із студій існуючого стану, а в деяких випадках може — й стихійно.

В цьому відіграють свою ролю непокорені й вічні в людині почуття рідности з народом, бажання допомогти йому, гордість з його здобутків і біль за втраченим. Наскільки — ці почуття сьогодні міцні — не під силу нам зміряти. Але вони є. Вони є всюди, там де є жива українська людина і їх сьогодні неможливо знищити жодному окупантові, жодній системі, жодній індоктринації чи денаціоналізації.

Після більше, як тридцятирічної мовчанки, в 1960-их роках можна вже почути здорові голоси, які вказують на те, що не зважаючи на сталінський терор і політику поголовної русифікації, в Україні таки є самостійницько-державно думаючий елемент, який в найбільш несприятливих обставинах, в умовах постійної нагінки і переслідувань, таки підносить голову і він все прибуває на питомій вазі.

Найбільш виразно і відважно по лінії розбудови, я б назвав, самобутности УРСР, говорять українські вчені і культурні діячі.

Фантастичний розвиток науки й техніки в останніх двох десятиліттях і в кількох останніх роках зокрема, коли вперше випущено в небесні простори штучні сателіти та великий вклад українських вчених в розвиток атомної енергії, астрономії, небесної механіки, математичних наук — поставили перед сучасними вченими України питання рубом: чи Україна і наука в ній залишаться на рівні колонії і в постійній залежності від Росії, чи піднести в Україні науку на рівень великої нації, на рівень державної нації?

Наука в сучасній Україні, особливо в спеціялізованих ділянках, залишається й дальше на рівні колоніяльного, залежного народу. Окремі осяги хоч подекуди і значні — не можуть піднести науку з ррівня колоніяльного на — державний. Це добре зрозуміли українські вчені — академіки Б. Гніденко, І. Т. Швець і О. Щеркий та ряд інших.

Вони вперше, після довгих років мовчанки української державницької думки, піднесли голос в справі підготовки не лише спеціялістів, але і вчених світового маштабу, кадрів, які моглиб задовольнити вимоги української нації і її державного будівництва.

Після вивозу з України більшої кількост спеціялістів в 1960 р. проф. О. Жмудський писав в «Літературній газеті» (ч. 55, 12 липня 1960 р.): «Науковими працівниками, особливо вищої кваліфікації, повністю не забезпечені ні Академія (Наук), ні ВУЗ-и. Тому наше спільне завдання полягає в тому щоби створити всі умови для розв'язання в найкоротші строки проблеми забезпечення науковими кадрами всіх галузей і напрямків сучасної науки в нашій республіці».

Сьогоднішне державне життя даного народу і його суверенність визначується не лише тим на скільки він є політично зрілий і наскільки він може бути економічно самостійний, але й у великій мірі — наскільки даний нарід чи держава, може самостійно розв'язувати ті чи інші науково-технічні проблеми та ставити їх своїми власними силами.

Може й тому ак. Гніденко домагається, щоби в Україні математична освіта і наука, яка зараз відстає від сучасних вимог, розвивалась скорішим темпом і щоби вона йшла з прогресом в ділянці міжпланетарних полетів.

Проф. О. Жмудський відмічує, що коли 25 років тому на Київському університеті було лише дві основні спеціяльности з фізики то сьогодні їх аж 11, які ще й дальше готують

спеціялістів лише середньої кваліфікації.

Хоч Україна видала свого космонавта Павла Поповича, то все ж вона на відтинку наук астрономії, залишається далеко позаду Росії, де росіяни готують задовільну кількість спеціялістів з цієї ділянки. Це питання і підносить проф. С. Всехсвятський, будучи свідомим, що майбутнє народів буде залежати від того, наскільки вони осмислять значення астрономії в з'ясовуванні космічних впливів у сонячній системі та відношення астрономії до фізичних проблем. Він доказує, що Україна, якої готування наукових кадрів нормує Москва, а не Київ, за чотири-п'ять років випустить всього 18-20 астрономів з університетською освітою, тоді як Україні вже зараз потрібно випускати річно принайменше 400 астрономів.

Дискусія в Украіні над державними науковими і технічними кадрами яка відбулась в 1960-63 рр. показала нам три основні моменти в одній з найважливіших наукових ділянок в сучасній Україні: а) якими науковими і технічними кадрами Україна зараз розпоряджає, б) яких кадрів і в яких ділянках зараз їх немає, що її узалежнює від Росії, і в) яких наукових і технічних кадрів Україна потребує, щоби стати на позицію окремої і самостійної держави.

Потенціял даної наукової сили в будьякій країні представляють зараз доктори наук. За девять років (від 1950 до 1959 р.) в Україні було підготовлено ,лише 330 докторів наук тоді як в цілому СССР лише за три роки (від 1957 до 1959 р.) — 1623, цебто майже в п'ять разів більше. Зараз Україна яка має приблизно 20% цілого населення СССР, — готує лише 9% докторів наук, а коли взяти співвідношення між Україною і Російською республікою, то цей процент на багато знизиться.

Дуже важливий тут є політичний аспект цієї справи, коли брати під увагу теорію, яка говорить, що коли в даному народі чи нації є духова самостійність і культурна відрубність, коли він економічно відносно самостійний і політично зрілий — тоді питання державности і самостійности є лише проблемою короткого часу.

Будучи, економічно, науково і духово узалежненою від Росії — без сумніву, згідно з логічною послідовністю, — Україна мусить бути — і зараз є — політично узалежнена від Росії.

На це узалежнення дуже виразно вказували і проти нього боролись і Хвильовий і Шумський, і Волобуєв і Скрипник в 1920-30 роках. Виринає питання: як це узалежнення бачать в в Україні зараз і як наші теоретики і вчені стараються з нього вирватись? Декілька прикладів кидають жмут світла на це питання:

важливим чинником в духовому збереженні нації є освіта, а з нею педагогіка, яка нормує всі аспекти науки і виховання в школах. В 1920-их роках в Україні цими питаннями займавсь НКО, який вів цілком самостійну політику в цій ділянці. Зараз цими справами завідує Академія Педагогічних Наук РСФСР, яка є рішальним чинником в усіх педагогічних справах для всіх підсоветських республік. Від років українські педагоги домагаються створення окремої і самостійної Української Академії Педагогічних Наук;

— Окремі Високі Школи в Україні є підпорядковані різним всесоюзним чи союзно-республіканським міністерствам в Москві, зокрема коли ходить про спеціялізовані ділянки. Українські вчені домагаються, щоби Високі Школи були підпорядковані окремому республіканському міністерству УРСР; Проф. В. Попов зробив в «Радянській Освіті» (ч. 87, 1960) закид Москві, доказуючи, що (цитую) «в централізованому порядку ми, цебто Україна, нічим не забезпечуємось».

— Справи наукових дисертацій ступенів розглядається і полагоджується Вищою Атестаційною Комісією СССР з осідком в Москві, яка нераз прямо дискримінує українських вчених фаворизуючи росіян. Академік І. Т. Швець поставив справу відкрито, домагаючись, щоби така Вища Атестаційна Комісія була створена в Україні, як незалежне і самостійне тіло при міністерстві вищої і середньої спеціяльної освіти УРСР.

— Після ліквідації Волобуєва з рядом українських економістів в 30-их роках, тепер приходять до голосу нові українські економісти, молодшої генерації, які ведуть змаг за економічне усамостійнення України та розбудову її, зокрема промисловости, відрубно від потреб чи вимог Росії чи цілого СССР.

— Не можна проминути тут мовчанкою навіть такої ділянки, як спорт, де відчувається чи не найбільше націоналізму, зокрема у змаганнях всесоюзного маштабу. Домагання Кіма Пушкарьова, щоби Україна брала окрему участь в олімпійських іграх, чи Щербака на бурхливому республіканському засіданні футболу, щоби Україна брала самостійну участь в міжнародніх футбольних змаганнях — є доказом, що ряд спортовних українських керівників хочуть вивести український спорт на між-

народні стадіони, на рівні з державними народами;

— Цілий ряд вчених — істориків, славістів, мовознавців, які на відповідних міжнародних конґресах є лише членами делегацій СССР, і поголовно трактуються на заході як «росіяни», домагаються і борються за рівні права для України в таких конгресах, нарівні з іншими народами чи державами світу. Згадати б міжнародний конгрес славістів в Болгарії, де Рильський домагався права голосу для України, на рівні з іншими слав'янськими народами.

Ці і цілий ряд інших, в інших ділянках — державницьких змагань зустрічаються з великим опором зі сторони російських великодержавних шовіністів. Часом вони, ці тенденції і думки є більш голосні (найбільш голосні і найширше вони були дискутовані в 1060-1062 рр.) а часом під тиском режимної політики вони взагалі не можуть дістатись на сторінки преси. Головне і дуже важливе є те, що в більшості випадків, ці державницько-самостійницькі тенденції не інсперовані еміграцією, а зроджуються в Україні самі, незалежно. Вони навіть в думках і переконаннях багатьох українських діячів УРСР. І якраз факт існування цих тенденцій і тривожить Москву. Її більш лякають ті тенденції в самій Україні, як те чи інше потягнення української політичної еміграції.

І хоч ці всі домагання, про які тут була мова, не були задоволені чи полагоджені і вони надальше залишаються постулятами чи домаганнями, але важливе те, що вони є, вони присутні в самій Україні.

Коли б вони, ці на перший погляд «дрібні» домагання були позитивно розв'язання теперішнім режимом в Україні, то річ ясна, що тоді, по щаблях вартостей і важливостей були б дальші домагання — домагання власних українських грошей, пошти, українських дипломатичних представництв в країнах вільного світу, ведення самостійно торговельного обміну з західніми країнами і на кінець домагання мати власну армію, яка б станціонувала в межах України.

Академік Б. В. Гніденко говорить: «Кожний день нашого життя приносить багато нового, і в цьому новому виникають паростки ще новішого». І те «ще новіше» зроджується в Україні і воно має багато більшу питому вагу, за те, яке б народилось поза межами нашої Батьківщини.

Ми бачимо, як на наших очах зроджуються нові думки в Україні, але ми їх можемо побачити лише тоді, коли ми хочемо їх бачити. Коли ми не хочемо бачити тих всіх процесів і тих перетворень, які переходить творча частина нашого народу, то річ ясна ми ніколи їх не побачимо, а будемо вічно те все або неґувати або заперечувати.

Виїзди наших ансамблів закордон, які на зміну і наперекір багатьом нашим ворогам репрезентували українську культуру, а не російську чи совєтську, чи це буде Вірський, Вірьовка, Гнатюк чи Бела Руденко — їхні поїздки на Захід були вислідом домагань таки українських культурних діячів, на які Москва таки була примушена поступитись.

Самі ж вони, ті приїжджі виразно заявляли, що вже найвищий час, щоби українську культуру і мистецтво вивести на широкі шляхи міжнародного культурного життя, поза межі України, поза межі СССР, — у великий і широкій світ. Говорити для того, щоби невтралізувати чи паралізувати діяльність нашої політичної еміграції, є спрощенням і спримітизованням цілої суті справи. Коли говорити про політичний відтинок діяльности в УРСР то він є чи не найбільше зрусифікований і підпорядкований російським імперським інтересам. Участь України в ряді міжнародних організацій, чи це буде Міжнародний Парляментарний Союз, ЮНЕСКО, Міжнародний Червоний Хрест чи навіть Об'єднані Нації, зводиться Москвою до мінорного значення, де Україну сорокмільйонову націю, як державу, трактується несеріозно. Характерним прикладом для підтвердженням цього може послужити факт, коли делегати УРСР до Об'єднаних Націй приїхали до Вашингтону підписувати деклярацію заборони атомних випробувань, тоді їх відіслали з нічим і вони мусіли таку деклярацію підписувати в Москві.

Узалежнення міністерства зовнішніх зв'язків УРСР від такого ж міністерства СССР є наочне і на цьому відтинку не видно найменших зрушень, жодної ініціятиви чи відваги стати на прю з російськими встряваннями у внутрішні справи чи в зовнішну діяльність УРСР, хіба що за винятком групи знищених юристів Львова і Києва, які домагались самостійности УРСР.

Хоч цілий ряд державнницько-самостійницьких тенденцій живе в душах наших діячів в Україні, то все ж вони пропорційно до потреб і вимог українського народу і загрозливого стану в якому він живе є ще дуже малі.

І що найважніше вони не мають змоги дійти до масиву українського населення, через малі тиражі окремих видань, цензурні обмеження чи прямо через саботовання чужонаціональни-

ми елементами цих видань в Україні.

Тому й найдальше загрозою для нас, як нації, найбільшою загрозою залишається денаціоналізація, злиття націй.

Хтось скаже, що ми пережили найчорніші роки в нашій історії. Ми їх перехили і вийшли з них переможно тим, що таки наперекір всім нашим «добрим сусідам» ми таки залишились українською нацією. Але коли взяти, що русифікаторські пляни може розраховані не на десятки років, а на століття, то все ж я б поставив русифікацію, як нашого ворога Номер 1.

Чи не загрозою є те постійне підкреслювання російськими великодержавниками, що між слав'янськими народами СССР немає жодної різниці, що то «все одно» українець він, білорус чи росіянин — все одно він росіянин.

Або другий приклад: большевицький режим висилає тисячі і сотні тисяч української молоді поза межі України, де їм насильно відбирається не лише змогу але й право жити культурним українським життям, без українських шкіл і видань, а рівночасно в тому ж самому часі большевицький уряд присилає в Україну тисячі росіян, які мають до свого розпорядження російські школи, книжки і цілі видавництва.

До яких жахливих русифікаційних методів вдається Москва може служити перевірка ряду шкільних бібліотек в 1964 р., в яких дослівно майже немає книжок українською мовою не лише наших клясиків, але й підсовєтських письменників, зате вони є в російській мові.

Русифікація високого і спеціялізованого середнього шкільництва , а дальше постійне вивожування українських спеціялістів в глиб Росії, де їм дається кращі матеріяльні умови, як на їхній рідній землі; русифікація української молоді в Червоній Армії і зокрема її офіцерського складу з українців; страшно — до смішности малі тиражі книжок українських письменників і рівночасно перевидавання їх у люксусовому оформленні і за дешевшу ціну в російській мові — все це, цих кілька моментів може дати нам той страшний образ, образ тої тихої, але якої ж послідовної війни і експансії Росії на всі прояви і на всі ділянки українського життя в Україні.

Не зважаючи на ці утиски, не зважаючи на національну дискриминацію на нищення українських культурних надбань (чи Бібліотек) ми бачимо в Україні немов чудо — прихід молодої генерації письменників, які зродились і стали в обороні української культури, йдучи до джерел нашого минулого і вказуючи нашій молоді на велич його, на велич української мови виявляючи прямо фанатичну віру в безсмертність українського народу. Сьогодні ще заскоро, чи властиво не начасі робити прилюдно докладну аналізу творчости молодих письменників 60-их років, підходячи до цього питання з самостійницько-державницької точки погляду.

Цей гурт молодих, не називаючи їх поіменно, за вийнятком хіба В. Симоненка осмислив силу і слабість українського народу, його успіхи і смертельну загрозу краще, як деякі наші еміґраційні діячі з великим політичним стажем.

«Життя народу, — говорить один з них, — це не частівки під гармошку в недобудованому клюбі при високих надоях молока». Перефразовуючи ці слова ми можемо сказати — життя нашого народу на рідних землях, це не лише, як дехто зпоміж нас хоче бачити чи навіть бачить — це не лише зрадники і вислужники, відступники і представники панівного режиму, — життя нашого народу там і тепер — це велика епопея складності і сукупності цілого ряду проблем, які пересічно-духовому малоросові, галичанин він чи наддніпрянець, не під силу осмислити.

Коли панівний режим підсуває українському народові ерзац державности у формі УРСР — молодь в Україні кидає своє слово: слухайте і — думайте: говорить молодий поет: «Коли четвертувалося все: мова, свобода, думка, коли зв'язаному по рукам і ногам народові відмовлялося у його священному праві на державність, тоді в дев'ятнадцятому сторіччі, в ім'я свободи і життя — Україна вибухнула ґенієм Шевченка».

Саме ці і такі слова доходять до свідомости логічнного розумовання сучасної молодої генерації в Україні.

І якраз та молодь, яка прийшла на зміну їні, стає тим рушієм, який двигає і розбурхує їні, стає тим рушієм, який двигаеі розбурхує національне життя і підносить його до вершин, доповнюючи державницько-самостійницьк прямування наших вчених. В ніякому разі не є і ніколи не буде нашим ворогом і представником окупанта, як дехто нам старається доказувати і в цьому нас переконувати.

Сьогодні, в моїй опінії є не меншим героїзмом працювати для української справи, використовуючи леґальні можливості, як бути в підпіллю і вести боротьбу революційним шляхом.

Бо чи не героєм є Галя Жемчужина, яка в

зрусифікованому Кривому Розі, де за розповсюджування українських підсоветських видань, чіпляють ярлик «націоналіста» — здобула 338 передплат для українських видань?

Чи не є героями ті студенти, які збирають, йдучи від хати до хати українські книжки і журнали, щоби їх вислати з Дніпропетровська своїм друзям, нашій молоді в Казахстан чи на Сібір.?

Чи не героями є ті молоді ініціятори, які довели до того що Київські письменники власними засобами укомплектували кілька тисяч шкільних бібліотек українськими книжками?

Якраз це є та Україна до якої звернені наші очі. Це є доказом, що Україна ще не обезголовлена, що ми маємо там кадри людей, які думають державницькими категоріями, і все ж таки в Україні добачають державну націю якої державність, вони свідомі того — треба поширити, поглибити і головне утвердити ту окремішність і відрубність від Росії в народніх масах, зокрема серед зрусифікованого робітництва і частини інтелігенції.

Цей провіднний кадр — вчені, інтелігенція, культурні діячі, творча молодь, кадр державницько-думаючої частини нашої провідної верстви національно свідомої і політично виробленої, нехай він і складає сьогодні частину тої совєтської бюрократії і навіть партії — він і буде колись, хочемо того чи ні, творити основу української вільної держави.

І якраз одне з завдань еміграції — посилити ті самостійницько-державницькі тенденції, всіма можливима засобами і силами. Не негувати, не заперечувати, не замикати Україну на замок російської імперії, а дійти до сердець тих українців, які сюди приїздять, пробивати ту залізну завісу, а не щільніше її замикати.

Тут і ціла суть питання культурного обміну, в чому ми себе тут на чужині ніяк не розуміємо: противники культурного обміну ставлять наголос на ідеологічні розходження і ідеологічну боротьбу, яка нас різнить і ставить силою обставин по двох противних полюсах. Свідомо, чи несвідомо ці люди ставлять інтереси партійнні понад — національні.

Коли ходить про біологічне і духове збереження нації, тоді ідеологічні розходження не зважаючи на те, які вони преважливі не були б — відходять на другий плян. Нам в першу чергу повинно ходити про врятування нації перед русифікацією і винародовленням, як духової спільноти.

Тому вся боротьба мусить бути спрямована проти винародовлювача і за біологічне і духове збереження нації. І це якраз проблема проблем в сучасній Україні, що не всі осмислили ще на еміграції, але багато вже зрозуміло в нашій Батьківщині.

Тому йде й така затяжна боротьба за українськість України, за українську мову. І тому ж такий сильний наступ проти цієї мови зі сторони російських шовіністів, що добре зрозуміли українські мовознавці, які на республіканській конференції 11-15 лютого 19663 р. в Києві домагались:

«1. У всіх вищих і середніх спеціяльних школах, ремісничих училищах та курсах вести навчання українською мовою та видавати підручники для тих навчальних закладів також українською мовою». Вони домагались «поширити українську мову в усіх сферах українського державного і громадського життя», цебто ввести українську мову в усі установи УРСР, а також відкрити загальноосвітні школи в тих республіках СССР, де живе українське населення».

Сім вимог, які поставили українські мовознавці до уряду УРСР не були зреалізовані, а їхні резолюції навіть не були опубліковані в підсовєтській пресі в Україні, а лише у Варшавськім «Нашій культурі», що є черговим доказом русифікаційної політики большевицького режиму з одної сторони, і доказом живучости та державнницько-самостійницьких тенденденцій серед українськихкультурних діячів в нашій Батьківщині.

Пише теперішній молодий поет:

«Забудеш мову рідну — ніж у народ свій
устромиш. Бо мова народу — це дух його
і дух народу.
Якщо ти темний і зрадиш свою мову —
ім'я тобі раб, бо відсутність свідомости —
одна із ознак рабства.
Якщо ти освічений і зрадиш мову свою —
ти звешся падлюкою, бо купуєш собі добробут ціною життя народу».

Трагедія наша тут і там є знову ж знаменито схоплена поетом, який говорить: «Народ наш тримають одиниці, вливають йому свою кров — а тисячі — точать її».

Ціла суть і трагічність положення в Україні для тих вже не десяток, а сотень тисяч які мужньо обстоюють права нашого народу, трагедія у відбиранні у них, як російським поневолювачем так і нашими деякими еміграційними одиницями перспективи українського мойбутнього. Їхнє положення і становище поет віддав чотирма рядками:

Іду на арену,

під гострі ножі. Боронити і терпіти.

А народ буде стояти!

Він буде стояти!

На ножі з большевицькою владою пішла вже молода українська ґенерація в нашій Батьківщині Пішов Василь Симоненко, а за ним десятки таких як він, яким вже від років замкнено уста на ключ совєтської цензури.

Саме тепер, можна дивитися з більшим оптимізмом в майбутнє нашого народу, як будьколи дотепер в останніх двадцятих роках. Тому, що саме тепер, ми бачимо в Україні такі прояви, які є наочним доказом, що народ живе, він є і вічно буде і що сам він буде рішати свою долю там на далеких рідних землях. Йому, а не нам — рішати хто в нашій Батьківщині зрадник, а хто патріот, хто вислужник, а хто борець за свободу. Малі духом ті одиниці, а може й цілі середовища, які зводять навколо цього питання бої на вічах і на сторінках еміґраційної преси.

Нам українським політичним еміґрантам треба вірити в невмирущість того народу, а не ніколи не поповнив. Бо треба знати, що він, ніколи не поповнив. Бо треба знати, що він той український народ, великий народ, гідний і спосібний змагатись і боротись за свої права і свою свободу — таки є там в Україні, а не тут на еміґрації. Ми — його невеличка частка.

Юрій Артюшенко

ДО ВЕТЕРАНСЬКИХ З'ЇЗДІВ У ЮВІЛЕЙНОМУ 1967 РОЦІ

Нема сумніву, що всі наші державно-визвольні періоди боротьби в останньому 50-річчі зроджувалися на ґрунті відроджених в 1917 році державно-політичних і державно-військових традицій — в їх обороні і з їх невмирущих скарбів.

Нема сумніву, що вся боротьба українського народу в останнє 50-річчя випливала з джерел новітньої української державности, яка здобула в своїй законній дії, в українській і світовій історії належне собі місце під назвою — Українська Народня Республіка. Ця форма державности, що була утверджена українським народом правними актами 22 січня 1918-19 рр. й ратифікована кровними актами всієї соборної України, була визнана не тільки тими державами, що підписали (після одномісячних мирових переговорів) з Україною, 9-го лютого 1918 року, Берестейський договір, але й усіма тими державами, що прислали свої військові місії до Києва, а теж і большевицькою Росією. Ця форма державности офіційно не була змінена й при змінах влади в Україні — ні Гетьман, ні Директорія, перебираючи в свої руки владу, не скасували Акту, 22 січня 1918 року, ні анулювали Берестейського договору й не відкликали з чужих держав дипломатичних представництв Української Народньої Республіки, тільки провели в них персональні зміни. Також і військові місії Франції, Англії, Італії, Румунії, Сербії, Бельгії й Японії дивилися на зміни влади в Україні не як на проголошення нових держав, але тільки як на внутрішні перевороти в тій же Українській Народній Республіці. І большевицька Росія 4-го грудня 1917 року та 16 січня 1919 року проголошувала війну Українській Народній Республіці.

Нема сумніву, що український нарід у 1917-18 рр. в своїм національно-державнім волевиявленні черпав ідеї з джерел національно-державних періодів княжої й козацької доби, а не з міждержавно-революційних періодів, як це твердить дехто, а зокрема московські большевики.

Власне завдяки цій обставині Українська Національна Революція не пішла за національновідосередніми й абстрактно-державними ідеями, але стала рушієм, а опісля супровідником конкретно окресленої в ідеї й в формі власнопідметної української державної дії, завдяки чому вже в травні 1917 року й були положені основи під українські державно-збройні сили. І при тім важним було те, що, хоч політично ми йшли від нічого до автономії, федерації й аж опісля до самостійности (бо за останнє 50-річчя в деяких східньоевропейських державах відбувся й зворотній процес), то духово ми вже тоді прямували до самостійности. Зокрема ж це відчувалося на військовім відтинку.

Одним із виявів цього факту було хоч би

те, що стихійно зроджені українські революційно-збройні сили — повстанські загони, зукраїнізовані полки, дивізії, корпуси, а то й армії вже в 1917 році визнавали примат щойно посталих державно-збройних сил і зберігали повну субординацію супроти Українського Генерального Військового Комітету, всупереч тодішній дійсності та волі її сильних речників. На жаль, всі ці українські революційно-збройні сили були розшарпані на частини розбурханими хвилями революції й рознесені по всій Україні та по всьому світі.

Революція малощо не поглинула й самої української державної дії, якби не врятували її українські державно-збройні сили — Армія УНР, й не спрямувала національної революції в державне річище.

І, якщо ми сьогодні на еміграції уважніше застановимося над резолюціями ювілейних з'їздів українських організацій (зокрема ветеранських), то вичуємо в них, у підході до проблеми державної дії й національної революції, дуже багато подібного до того. що в 1917 році створювало противенства й двоподіл у лоні української національної спільноти.

Із дотепер опублікованих резолюцій видно, як у підході до змісту ювілейних святкувань різняться між собою ментальності окремих частин нашої еміграції, зокрема військової її частини.

Одні наголошують: «Ми відзначуємо 50-ліття відродження державно-політичних і державно-військових традицій та початок державної дії Української Народньої Республіки», а другі: «Ми відзначуємо 50-ліття початку Української Національної Революції». Вже в тому вичувається відмінність в підході до змісту ювілейних відзначувань.

Та не лише щодо змісту ювілейних відзначувань, але й щодо державної спадщини існує різниця в оцінці. Зокрема ж ставимося по-різному до Українського Державного Центру в екзилі та до тих його речників на військовому відтинку, що плекають державно-військові традиції УНР.

Для прикладу наведемо тут три точки резолюції, прийняті на Другім Делеґатськім З'їзді СУВА. VII-ма точка резолюції звучить: «Другий Делеґатський з'їзд стверджує вірність членства Союзу Українських Ветеранів у США традиціям Армії УНР і підкреслює, що із статуту СУВА виразно випливає першенство національно-державної раціі над усіма скороминучими, коньюнктурально-мінливими вартостями й політично-партійними гаслами сьогоднішніх часів». А ось XII-та точка резолюції: «Другий делеґатський з'їзд Союзу Українських Ветеранів у США в обличчі можливих світових подій звертається до наших державно-політичних чинників із закликом — звернути увагу всьому волелюбному світові, що, коли йому справді буде залежати в майбутніх світових подіях (чи в випадковій війні) на перемозі справедливости, то він повинен сприяти відновленню Армії Української Народньої Республіки з її державно-військовими традиціями, а не починати якихось експерементів на українському військовому обрію». («Українське Слово» 2 липня 1967).

Як уже видно хоч би з цих двох точок резолюції, для членів СУВА справа їх ставлення до Українського Державного Центру вже «передрішена» волею українського народу аж до повновного всенаціонального волевиявлення, коли на українській землі не буде ні одного чужого вояка-окупанта й не буде ніякого тиску чужої панівної дійсности. На такім самім становищі «передрішення» є й УПА із Союзом Ветеранів Українського Резистансу (СВУР). Вони ясно сказали, що зродились на базі історично-державницьких актів незалежности й соборности всіх укрїнських земель від 22. І. 1918-1919 рр.

З другого ж боку наведемо тут деякі цитати з резолюції спільної наради Українських Комбатантських Організацій з нагоди «50-річчя Української Національної Революції і відродження державного війська та 25-тиріччя Української Повстанської Армії». Учасники пишуть у своїй резолюції, що вони «визнають принципи 4-го Універсалу...» й твердять, що «Змагають до відновлення української соборної і суверенної ні від кого незалежної національної держави, устрій якої буде устійнений волею українського народу на рідних землях» («Вісті Комбатанта» ч. 3 з 1967 року).

У нашім розумінні ця резолюція, не говорячи, з котрого саме періоду проголошення відновлюється держава, відбиває в собі «непередрішенство» у ставленні учасників цієї наради до «передрішеної» самим українським народом форми української державности, до тяглости в формі УНР державної дії та до інтеґрації українського вояцтва навколо неї.

В цім ми бачимо аналогію до думок тих, які в 1918 році малощо не потопили української державної дії в розбурханих хвилях української революції, творячи «революційні армії», революційні проводи й «революційні уряди» в різних пашківських республіках, роблячи це все поза плечима справжнього українського уряду. Бачимо аналогію й у відновленні в 1941

році української державности у Львові, де не подавалося «ні роду, ні імени» — правних форм в реальнім житті відновлюваної держави та законности її тяглости.

І, як би у відгук цим резолюціям (чи може й навпаки), теж деякі політичні видання пишуть: «Про державний лад і форму володіння державою рішатиме в слушний час увесь український народ» («Визвольний шлях» за липень-серпень 1967). Одночасно пропагують потребу творення революційної армії й революційного уряду, — не визнаючи примату Армії й Уряду УНР.

Інша ж частина еміграції ще хотіла б, щоб і сама назва «Уряд УНР в екзилі» зникла». Тим вона, недоцінюючи державну спадщину Української Народньої Республіки, руйнує й саму ідею інтеграції українських національних сил навколо Українського Державного Центру в екзилі (Бюлетень ОУНз за червень 1967 р.).

Проти цього стоять рішуче вояки Армії УНР, основне ядро української державно-діючої еміграції, в якому є багато таких, що ніколи не міняли громадянства Української Народньої Республіки на якесь інше й залишилися громадянами УНР дотепер..

Вони є членами майже кожної з наявних тепер ветеранських організацій. При тім, як показує реєстр бойового стану вояків-українців у другій світовій війні, їх було багато як у складі УПА, так і в складі Дивізії «Галичина», а потім в УНА. Вони вважають, що, як самі державно-політичні форми української держави, так і речник її в екзилі — Український Державний Центр, можуть бути перейменовані тільки з волі українського народу на рідних землях, але не з волі еміграції.

На їх думку, українська еміграція може сповнити свою ролю тільки в продовженні державної дії Української Народньої Республіки, якої сила в чужині (хоч її тут і не супроводить національна революція, як це є в Україні) повинна що далі, то більше зростати, бо в ній лежить до певної міри сила державної дії і в Україні. Бо тільки в гармонійній пов'язаності державної дії в чужині з державною дією в Україні лежить наша всенаціонально-державна цілість, а з нею й перемога.

Та над цим ми тут довше не спинятимемося й перейдемо до обговорення теж одної з важливих проблем, що, поруч справи ювілейних відзначувань, обговорюється на ветеранських з'їздах — до проблеми Світового Конґресу Ветеранських Організацій. Перед тим треба сказати, що між ветеранськими організаціями є дві категорії організацій: одні, що є виразниками загальних державно-військових думок, засад і організаційних принципів, аналогічних до тих, які були в Армії УНР; другі є виразниками військових думок поодиноких політичних угруповань, і становлять організаційно, так би мовити, їх військові похідні. Власне, цей двоподіл у певній мірі віддзеркалюють і цитовані нами резолюції ветеранських з'їздів. Це і є одна з причин, що стоїть на перешкоді Українському Світовому Ветеранському Конґресові. Тому деякі ветеранські організації, усвідомлюючи ці труднощі, почали говорити про конференції, так би мовити, реґіонального характеру чи про об'єднання співзвучних собі ветеранських організацій. Та й ці конференції не зможуть відбутися без внутрішніх розходжень у самих тих організаціях, які, як ми говорили, не поділяють принципу політично-групових орієнтацій, але прямують до взаємопов'язання на принципі військово-державницькім.

Одним із речників таких прямувань є, власне, Союз Українських Ветеранів в ЗДА (СУВА), до якого належать вояки різних політичних переконань і групової приналежности, члени ОУН, УРДП, УНДС тощо.

Котрий із двох згаданих організаційних принципів (державницький чи політично-груповий) на еміґрації виправдає себе з погляду української державної рації, покаже майбутнє. Покищо треба ствердити факт існування двох принципів та шукати шляхів до узгіднення чи синтези думок і чинів між виразниками обох напрямків.

На нашу думку, шлях до цього веде через міжветеранські конференції, якщо ми не дозріли до того, щоб успішно відбути Український Світовий Ветеранський Конґрес.

Коли ж мова про ветеранські конференції, то в їх програмі має бути вирішена проблема взаємопов'язання між ветеранськими організаціями й розподілу їх роль на різних ділянках життя й творчости.

Без конференцій ледве чи прийде до ветеранського взаємопов'язання, а без взаємопов'язання годі буде виконати й таке, здавалося б, найлегше завдання, як, напр., переклад і видання статутів, підручників та іншої військової літератури українською мовою, що може бути так дуже потрібне на випадок війни, і то як для вояків-українців советської армії так і для вояків-українців інших чужих армій. Бо, хоч перші й будуть становити головне ядро в Армії УНР в Україні, то другі — в тих частинах Армії УНР, що формуватимуться в чужині.

Підготова ж кадрів для тих частин Армії УНР, що на випадок війни формуватимуться в чужині, потребуватиме, власне, тих статутів і військових підручників українською мовою. До того, при наявності нашої державно-ветеранської єдности може бути й цілком реальною й своєчасно здійсненою ідея вишколення тих кадрів на леґальних курсах, а то й у школах для старшин і підстаршин, навіть з участю чужих військових фахівців. Наприклад, з участю кількоч чужих професорів відбувалися виклади в Українській Господарській Академії в Подєбрадах у ЧСР.

При збільшені нашого державно-політичного значення серед нас і поза нами також держави вільного світу, зокрема ж ті, що визнали в 1917 році Українську Народню Республіку й прислали тоді до Києва свої військові місії, не будуть мати застережень проти того, щоб за нашими заходами українці-вояки їхніх армій збільшували свої знання в українських військових школах. (Таж, як знаємо, то й кадри польської армії ген. Галлера, що вдарила нас з тилу, складалися переважно з поляків-вояків американської, армії. Також недавно кадри конґолійської армії складалися переважно з вояків чужих армій і то різних національностей).

Ця теоретична концепція не перечить тому, що головні кадри українських державно-збройних сил перебувають сьогодні в совєтській армії. Це мав теж на увазі й Другий Делеґатський З'їзд Союзу Українських Ветеранів в США (СУВА), коли схвалював V-ту резолюцію, що звучить: «Стверджуючи, що: в наслідок імперіярістичної політики Москви та русифікації високого шкільництва в Україні взагалі, а військового зокрема, всі старшини-українці совєтської армії здебільша використовуються Москвою в її політиці «одного совєтського котєлка», ми вітаємо національно свідомих старшин і вояків-українців совєтської армії, а несвідомих закликаємо скинути гіпнозу гнобителя України та відновити українську державну дію й привернути потоптану Москвою суверенність Української Народньої Республіки й інших держав поневолених Москвою».

Тож справа заплянування й проведення таких конференцій може стати важливою подією в нашім ветеранськім житті. Між іншим, і керівні органи Союзу Українських Ветеранів в США (СУВА), до яких належить і автор цих рядків, при різних нагодах висловлювали на цю тему свої думки. Та не тільки керівні органи Союзу, але й поодинокі ветерани мають свої думки, в тім також і автор цих рядків, якими й ділиться тут з читачами.

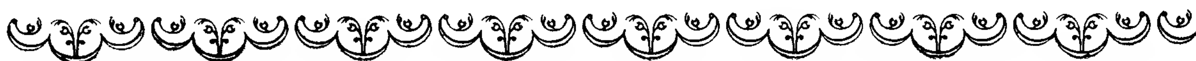
На нашу думку, конференції й об'єднання нам потрібні не в зв'язку з тим, що дехто сподівається атомової війни в світових маштабах (що в ній згинули б також мільйони українців), але в зв'язку з тими процесами, що відбуваються в Україні та сумежних з нею державах і на всьому просторі СССР. Вони також потрібні у зв'язку з вимогою української державної рації — створити власнопідметність і на відтинку українських державно-збройних сил, щоб промінювати на українських вояків совєтської армії. Як знаємо, Москва боїться навіть подумати про те, що в пам'яті українського народу Армія УНР живе як символ власних державних збройних сил.

Серед нас дуже часто можна чути погляд, що практичнім житті державницька спадщина УНР сьогодні не має того значення, якого їй надають вояки Армії УНР. Ми ж твердимо, що великі національно-державні зриви зроджуються не з практичних вимог життя і не з холодних розумувань, але з заглиблених у народній підсвідомості відгуків героїчної епохи свіжого ще в пам'яті державницького періоду і з духових прагнень суверенного державного життя та вимріяних в народній уяві національно-державних ідеалів.

На цім шляху лежить і розв'язка проблеми передачі нашого військового державного атрибуту — Армії УНР в руки молодшого покоління. Власне, підкреслюємо: передачі того державного (який як такий існує дотепер) атрибуту, що символізує українську військову самобутніс і рівнорядність українських державно-збройних сил із збройними силами суверенних держав світу, того що символізуватиме це аж до часу, коли український народ перебере його в свої руки у справді суверенній державі.

Тож у цім ювілейнім 1967 році повинен би відбутися в наших ветеранських лавах процес переоцінки пройденого часу і його вартостей та процес зближення на шляху всенаціонально-державної дії й інтеґрації всіх ветеранських організацій навколо Державного Центру УНР.

Це й є наші найсвітліші й найпалкіші прагнення в цей ювілейний 1967 рік.

Орест Зибачинський

НА РОЗПУТТЯХ ЕПОХ

Всі ми свідки й учасники небуденного явища — догоряє стара епоха людського розвитку, засвічується нова. Між ними, на розпуттях, — межидіб'я сучасности, ні вже не «вчора», ні ще не «завтра».

Передучора основною одиницею людства були рід і плем'я, вчора — це були група племен і нарід, нині це нація і група націй, завтра — це людство.

В началі є людина й протягом своєї історії ця людина безнастанно наміряється завершитися своєю власною повнотністю, цебто людина прямує до людства, як найбільшого потенціялу самої себе. Тож біологічно це людство завжди присутнє, духово — це вічний постулят всіх релігій, ідейно — це прапор, що нині лопотить над всіми континентами, політично — це програмовість завтрашнього дня.

Історія античного світу це історія роду чи групи родів, отже племени, що осідається в городі й підбиває інші племена й групи та їх городи, встановлюючи свою релігію, свою культуру, свою імперію.

Історія сучасного світу — складніша. Це з одного боку історія народу, що багато племен інтеґрує в окрему завершену етнічну особливість, в якій кристалізується їх спільний ідеал життя, а з другого — це вирощення на основі цього ідеалу збірної самосвідомої персональности нації, як національного мікрокосмосу, що змагає до культурної, ідейної, расової чи континентальної концентрації в групу націй, антиципуючи макрокосмос людства.

Ці три розвиткові етапи — племінний, народній і багатонаціональний — узалежнюються, взаємопенетруються і вирівнюються. Коли Чорний Континент все ще одною ногою стоїть в добі племінного розвитку, а другою вже ступає на шлях народотворчої доби своєї історії, Білий Інтерконтинент, що серцем є все ще в добі інтеґрації націй по лінії людства. Між цими двома скрайностями, на різних етапах старого й нового розвитку, находяться Жовтий Континент і Семітський Інтерконтинент.

Такому станові розвитку відповідає теж духова панорама людини. Її основні познаки це — поспіх і ширина. Племінні реґіоналізми прагнуть вивершитись формами расового або континентального наднаціоналізму, місце націоналістичних цезарізмів займає багатонаціональний культуризм, а ідеологічні тероризми уступають перед націотворчими процесуваннями народів. Однак засадничо всі ці явища так чи інакше зводяться до одного спільного знаменника — це проблематика свободи. **Бо зміст африканського наднаціоналізму й арабського пан-**

Іван Розгін

ЯРОСЛАВ САМОТОВКА

Загальні зауваження

Доля судила мені під час другої світової війни зустрінутися з маґістром Ярославом Самотовкою, членом Похідних Груп ОУН. Вважаю своїм святим обов'язком, розповісти дещо про цю, хоч дуже скромну, але справді героїчну людину.

Вперше зустрів я маґістра Я. Самотовку цілком випадково, в приймальній голови Дніпропетровської Обласної Управи, професора П. Олійниченка, при кінці жовтня 1941 року. Довідавшись, що він приїхав з Києва і шукає праці, я запросив його до себе додому. В розмові з ним я заявив, що він високо-культурна особа, має вищу освіту, знає бездоганно німецьку мову, зустрічав спільних знайомих в Европі — колишніх військовиків армії УНР. Тому, що недавно організований університет потребував досвідченого перекладача, я запропонував йому зайняти цю посаду. Він погодився і ми почали спільну працю. В загальній канцелярії він поставив собі маленького столика, і скромно примістився поруч секретарки університету, п. Л. Ш. Якщо мав більшу працю для перекладу, тоді йшов до іншої, більш затишної кімнати.

*

Майже від самого початку праці в університеті, Я. Самотовка зацікавився і науковою працею, спеціяльно історією українського права. Виконуючи обов'язки перекладача, він одночасно увійшов в науковий контакт з керівником Катедри Історії, професором Павлом Козарем. Незабаром Я. Самотовка був обраний асистентом при цій катедрі і навіть взяв собі тему для кандидатської дисертації. Не пригадую точної назви теми, але щось із правної організації дніпропетровських лоцманів. Його керівник, проф. Козар, мав уже більшу видруковану працю на подібну тему, то щоб улегшити і собі як керівникові, і виконавцеві, він запропонував Самотовці якусь частину із цієї проблеми для дослідження.

Тому, від самого початку роботи Я.

расизму це — збірні тенденції до реґіонального встановлення свободи, багатонаціональний культуризм панеєропи й англо-саксів це — збірні тенденції до континентального забезпечення свободи, а визвольна суть боротьби народів проти ідеологічного тероризму комунізму це — змагання до свободарности.

Такий стан речей призвів до почвірнної кризи людства — до кризи міжнародного положення, до кризи всіх існуючих ідеологій, до кризи всіх релігій та до кризи культури й цивілізації взагалі.

До 1. — Політична криза сучасности має подвійний аспект.

а). Це криза досягнень вольностей внутрі, при їх одночасному запереченні назовні, згл. криза визнавання вольностей назовні, при їх одночасному запереченні внутрі.

б). Це криза дотеперішнього вольностевого розуміння свободи взагалі, що вимагає поглиблення й поширення та нового функціонального примінення.

Фраґментарне розуміння свободи, як ідеї вольностей, та її самозаперечне примінення в побудові західнього суспільства на основі вольностей внутрі, при одночасному запереченні тих вольностей назовні, будьто в системі колоніялізму, будьто коекзистенціялізму, призвело до ідейної кризи та історичної контракції лібералізму. Цю ідейну кризу лібералізму використав ідеологічний тероризм комунізму для встановлення своєї бази СССР, а історичну контракцію заходу — для успосіблення колірових революцій. Однак, на ділі, ідеологічний тероризм заперечив ідею вольностей, звівши її до тактичного маневрування внутрі та до стратеґічного пропаґандизму назовні. Це в свою черґу призвело до ідеологічної кризи марксизму та до історичної контракції його російської бази. Так постав ідейний вакуум сучасности, що його критична перевірка лібералізму й марксизму не в стані заповнити. А в міжчасі ідея вольностей несподівано виросла в неподільний ідеал свободи.

(Продовження буде)

Самотовки в університеті, його обов'язки були подвійні, — перекладати різне листування на німецьку мову, і з німецької — на українську, супроводжувати членів ректорату, найчастіше мене як ректора, до німецьких окупаційних установ, і наукової праці при катедрі історії у професора П. Козаря. Тут він багато допомагав в організації катедри, але найбільше підбирав матеріял для своєї майбутньої дисертаційної праці.

Дуже важливою ділянкою праці Я. Самотовки була його допомога ректоратові нав'язувати стосунки з німецькими й австрійськими університетами (Берлінським, Гайдельберзьким, Віденським й іншими) для одержання різного інструктивного матеріялу, так потрібного на початках, при організації університету в нових умовах. Маґістер Самотовка успішно з тим справлявся, і скоро ми мали уже зразки правильників, статутів, залікових книжок, навіть зразки дипломів. Це дало нам можливість зорієнтувати організацію університету до певної міри на західньо - европейський зразок. При цій нагоді треба сказати, що дніпропетровський університет був єдиний, що діяв в Україні в окупаційних умовах, а це треба завдячувати активності та умінню орієнтуватися в ситуації, також і маґістрові Самотовці. Він наче відчував, де можна втратити, а де виграти. Головна його настанова і порада була нам — менше звертатися до німців, нічого у них не просити і не вимагати, бо, мовляв, все одно — нічого не здобудемо, а діяти самим: ставити німців перед доконаними фактами.

На превеликий жаль, ця сторінка українського національного відродження на Дніпропетровщині ще не написана.

Одного разу треба було розв'язати якусь справу з д-ром Публіґом, начальником політичного відділу генерального комісаріяту. Тому, що самого керівника не було, треба було для полагодження цієї справи відвідати іншу особу, що на той час виконувала ці обов'язки Публіґа. Я. Самотовка порадив «не йти до такого шмаркача», щоб не принижувати університету, краще почекати приїзду Публіґа. Ми так і зробили, і вийшло на нашу користь.

Я. Самотовка регулярно брав участь в наукових засіданнях катедри факультету і загальних зібрань цілого університету. Кілька разів виступав із доповідями на катедрі. Виступав інколи в дискусіях, завжди доцільно, з влучними пропозиціями. Про це не раз згадував проф. П. Козар, всяко вихваляючи та заохочуючи Я. Самотовку до праці.

Регулярно відвідував Я. Самотовка загальні, чи факультетські студентські зібрання, але був тут пасивним слухачем, ніколи не виступав і не

висловлював будь-яких своїх порад чи ідей. Прислухався, а згодом оповідав про свої враження. Пізніше виявилося, що мав він невелику нелегальну групу однодумців — студентів і молодших викладовців. Про це буде сказано нижче.

Спочатку, він мешкав десь на околиці міста, правдоподібно маючи адресу з Києва, але згодом він дістав приміщення в університетському будинку, поруч моєї кватири, навіть в спільному коритарі. Це було дуже зручно для мене, бо кожночасно можна було з ним працювати над виготовленням різних листів, а головне, — це дало мені можливість з ним ближче познайомитися та пізнати людей, що його відвідували. В тому будинку мешкало ще кілька професорів університету, навіть членів ректорату, які часто сходилися у моїй кватирі, і мали можливість дебатувати на теми біжучої української й загальної політики, становища університету тощо. Ярослав Самотовка був сталим учасником таких «зібрань», звичайно встрявав у дискусії, висловлював свої думки, але ніколи не був «настирливим» щодо своїх висновків. Інколи оповідав про умови життя і праці наших емігрантів, в тому і життя та політичну працю п. Д. Андрієвського, брата мого сусіда, професора університету і сталого учасника наших товариських сходин. Варто зауважити, що тримався він серед нашого товариства дуже пристійно. Завжди гарно одягнений, скромний в поведінці, говорив спокійно, коротко, виразно, переконливо, інколи з легкою іронією.

**
*

Живучи з маґістром Самотовкою, працюючи спільно, він врешті став ніби членом моєї родини, бо треба було його таки «підхарчовувати», а особливо його гостей з Києва, з Одеси, Рівного, Львова, Кракова, тощо. Ці відвідувачі родом походили з тих країв, але приїжджали правдоподібно з Києва. Не могли ми не звернути уваги, що він крім праці в університеті, ще виконує інші, можливо більш важливі обов'язки «підпільника». Якось при нагоді він таки сам признався, що належить до групи націоналістів — «Мельниківців».

Нам не треба було багато пояснювати, бо діялося це після Житомирської трагедії і перед тим були ми знайомі з націоналістами іншої групи, що працювали спочатку в військовій комендатурі, обласній управі, і скоро були німцями офіційно вислані з Дніпропетровська, а фактично діяли в підпіллю. Інколи окремі особи із підпілля цієї групи відвідували і Ярослава. Одного разу, після дуже голосної сварки в його хаті, він сказав, щоб більше цього пана не пускати до нього, бо це мовляв з тих, що «заведуть до лісу і замордують . . .».

Не знаю я ніяких подробиць з підпільної діяльности Самотовки. Хотів я дещо роздобути, звертався до окремих осіб, що зараз на еміграції, а колись відвідували Ярослава і навіть гостювали у моїй хаті, але кілька з них навіть не відповіли на моє прохання. Отже, можу говорити тільки в загальному, про своє та моєї родини враження.

Перш за все, треба сказати про його обширні зв'язки. Крім уже згадуваних «звязкових», в тому п. Я. Гайваса, що кілька разів відвідував Ярослава, д-ра Яхна і ще кількох, приїжджих, відвідували його місцеві люди. Тому, що він жив легально і працював в університеті на відомому, офіційному становищі, то й відвідувачі до нього з'являлися легально, просто приходили і питали про п. Ярослава. Часом виявляли бажання підождати, коли було відомо, що він незабаром з'явиться. Отже, можна приблизно назвати приналежність тих осіб, що з ними він контактувався. Був один агроном з близького району, два учителі, студенти з нашого університету і транспортового інституту, що ще не був чинний. Найбільше приходили селянські хлопці, і то з обох берегів Дніпра. Може навіть з лівого берега більше, як з правого. Пригадую, що були з Амуру, з Новомосковська, Павлограда і з ближчих сіл. Щось він з ним говорив, а часом кудись виходив для розмов та зустрічей в іншому місці. Стало нам відомо, що він мав кілька таких місць, де зустрічався із своїми людьми, в тому і в приміщенні покійного тепер проф. М. Олексієва. Там він перетримував літературу, бо й сам я дечим користався, «позичаючи» книжки Самотовки у пані Марії Олексієвої.

(Далі буде)

НАВЧАЙМО НАШИХ ДІТЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ АМЕРИКИ

Нижче подані матеріяли про Спілку Українських Журналістів Амсрики, подаємо за Бюлетенем СУЖА ч. 1.

Ґенеза СУЖА

Друга світова війна спричинила також «великий ісход» з рідних земель робітників пера, які опинилися також по цьому боці Атлянтику, головно в ЗДА. Щоби себе «віднайти» на новому місці поселення, ініціятивна група: Роман Купчинський, Матвій Стахів, Лука Мишуґа, Микола Шлемкевич, Іван Кедрин-Рудницький, Антін Драган, Роман Криштальський, яку доповнили: Василь Мудрий, Богдан Кравців, Лев Лепкий — підготовила та скликала Установчі Збори українських журналістів, які відбулися 2- грудня 1952 року, в домівці Відділу УНС «Дністер», в Нью Йорку, Н. Й. До участи в зборах запрошено 42 журналістів.

Збори відкрив останній голова ТУПІЖ-у на рідних зюмлях ред. Роман Купчинський. Після вичерпних нарад обрано першу Управу Т-ва, згідно із статутом, що його виготовив д-р М. Стахів. Т-во одержало назву СУЖА, але через смерть д-ра Л. Мишуґи, одного з філярів журналістичного світу на новому місці поселення, пропало 6 років. Щойно в 1958 р. на Загальних Зборах 8 листопада, обрано нову управу, яку очолили Роман Купчинський (голова) та Іван Кедрин-Рудницький (секретар). Ця друга Управа не виявила більшої активности до 1961 року, а коли зрезиґнував голова — створилася криза.

Остаточно скликано нові Загальні Збори, які відбулися 17 червня 1961 року, в УНДомі, в Нью Йорку. Головував заст. голови д-р М. Стахів. З огляду на труднощі, обрано Комісію Матку (Р. Купчинський, Р. Криштальський, З. Стефанів), що одержали доручення намітити склад нової Управи та скликати нові Загальні Збори. Ця Комісія скликала Збори щойно 17 лютого 1962 року й на них запропоновано, щоб головою СУЖА став Іван Кедрин Рудницький, а секретарем Роман Криштальський.

Нова Управа СУЖА зуміла скоро пожвавити діяльність Спілки. Була влаштована низка Журналістичних Вечорів, з визначними доповідачами. Вечорами зацікавився ширший загал.

До більших успіхів нової Управи слід зарахувати: два З'їзди Українських Журналістів Америки й Канади, створення Федерації СУЖ Америки й Канади, схвалення Кодексу Етики Українського Журналіста, упорядкування членства, наладнання фінансової бази, Вечір в пошану Р. Купчинського, під час якого вручено йому Ґрамоту на почесного голову СУЖА.

Нові Загальні Збори СУЖА відбулися 8 квітня 1967 року й на них обрану нову Управу. Ця нова Управа має перед собою багато праці, зокрема виконати всі доручення Заг. Зборів та Головної Управи, взяти активну участь у підготові СКВУ та зорганізувати, спільно з СУЖ Канади (під фірмою Федерації Спілок) — Світову Конференцію Українських Журналістів у рамках СКВУ, що скликаний на листопад 1967 року.

д-р Р. Криштальський

Резолюції Загальних Зборів СУЖА

Учасники Звичайних Загальних Збовів СпілкиУкраїнських Журналістів в Америці (СУЖА), які відбулися в приміщеннях Українського Народного Дому в Нью Йорку, Н. Й. в суботу, 8 квітня 1967, на закінчення своїх нарад одноголосно схвалили:

1) Висловити признання уступившій Управі СУЖА, зокрема його голові ред. Іванові Кедринові-Рудницькому та першому секретареві д-рові Р. Криштальському, за їхню активність і працю в користь СУЖА і всіх українських журналістів в Америці;

1) Одобрити напрям праці СУЖА, як станової, понадпартійної організації, яка востаннє проявляє живішу діяльність також на громадському відтинку;

3) Доручити новообраній Управі СУЖА поширити діяльність Організації у всіх секторах українського життя та нав'язати взаємени з американським журналістичним світом;

4) Доручити новообраній Управі СУЖА посилити заходи для організаційного охоплення всіх українських журналістів, зокрема наймолодших, які студіюють чи які покінчили журналістичні обо споріднені студії на високих школах ЗДА;

5) Зобов'язати всіх членів СУЖА, щоб вони повністю придержувалися точок Кодексу Етики Українського Журналіста, що був схвалений на II З'їзді Українських Журналістів Америки й Канади, в листопаді 1966 року в Торонто, Онтаріо Канада;

6) Зобов'язати новообрану Управу СУЖА

продовжувати чи наладнати як найтіснішу співпрацю зі Спілками Українських Журналістів в інших країнах вільного світу;

7) Доручити новообраній Управі СУЖА поробити заходи, щоб між СУЖА і СУЖ Канади продовжувалися добросусідські взаємени й щоб обі ці Спілки випрацювали програму й й щоб обі ці Спілки випрацювали програму й їнських Журналістів у Вільному Світі в рямках Світового Конґресу Вільних Українців;

8) Доручити новообраній Управі СУЖА слідкувати за рівнем і формою полемічних статтей в українській пресі інтервеніювати й й прийняти статутові рішення у випадках грубого порушення постанов з'ясованих в Кодексі Етики Українського Журналіста й зокрема впливати, щоб припинилися непристойні, прилюдні атаки в пресі одних членів СУЖА на других, чи одних пресових органів на інші. Виготовити проєкт окремого Суду чи Дисциплінарної Комісії, яка мала б право вживати санкцій у таких випадках;

9) Доручити новообраній Управі СУЖА, спираючись на висловлені думки й дискусію випрацювати плян праці СУЖА й його послідовно здійснювати;

10) Доручити новообраній Управі СУЖА організувати дискусійні вечори СУЖА або зустрічі редакційних штабів поодиноких видань з громадянством в різних місцевостях ЗДА.

Нова Управа СУЖА

На Загальних Зборах СУЖА в дні 8 квітня ц. р., обрано Управу СУЖА в такому складі: Мстислав В. Дольницький — голова, д-р М. Стахів і М. Островерха — заступники, д-р Р. Криштальський — секретар, д-р Р. Голіят — скарбник, А. Драґан, д-р Б. Ржепецький, В. Коваль, О. Зінкевич, С. Женецький — члени. Головою Верифікаційної Комісії обрано ред. І. Кедрина-Рудницького.

До Контрольної Комісії ввійшли пп. д-р . Луців, В. Кедровський і З. Стефанів. Членами Товариського Суду стали пп. Вол. Барагура, І. Світ і П. Дорожинський.

На цих Зборах одобрено Кодекс Етики українського журналіста і ратифіковано Федерацію із Спілкою Українських Журналістів Канади.

Кодекс Етики Українського Журналіста

Український журналіст, без уваги на те, де він живе та в яких обставинах працює, повинен вважати себе органічною складовою частиною великої міжнародньої спільноти журналістів, першим головним обов,язком яких є правдиво, об'єктивно і вповні інформувати читачів і суспільність та з'ясовувати й коментувати події виключно на базі перевірених фактів та згідно із своїм найкращим знанням, своєю совістю та своїми переконаннями.

Мавши на увазі факт, що в сучасній окупованій Україні преса й журналістика, як і все життя поневоленого народу, всеціло підпорядковані тоталітарому окупаційному режимові та змушені служити виключно його злочинним цілям та інтересам, український журналіст у вільному світі є головним виразником вільної української преси. В таких обставинах український журналіст у вільному світі має виконувати не тільки завдання всіх професійних журналістів у широкому світі, але має ще окрему, історичну місію поширювати правду про Україну, обороняти права української нації на рідну, ні від кого незалежну народоправну державу, плекати й розвивати українські національно-політичні й культурні традиції, розвивати і поглиблювати українську політичну думку та підтримувати всі почини, що сприяють політичному, культурному й економічному організаційному розвиткові української громади у вільному світі. Тим то український журналіст у вільному світі є не тільки виконавцем своєї професії, але рівночасно й оборонцем прав свого поневоленого народу, отже й українським громадсько-політичним діячем. Це накладає на нього подвійний обов'язок зберігати у виконуванні журналістичної професії засади етики й громадської моралі та як журналіст-публіцист і людина поводитись так, щоб серед своїх і чужих викликати пошану до себе та української журналістики.

Українська преса в ЗДА і Канаді користується повною свободою друкованого слова, гарантованою конституціями і законами цих країн. У цих ідеальних умовинах виконування своєї професії український журналіст єобов'язаний з власної і непримушеної волі респектувати й підтримувати конституційно-народоправний устрій цих держав та ставитись льояльно до їх установ, зберігаючи та виконуючи при цьому право і обов'язок з'ясувати своїм читачам урядову політику цих країн на базі практичної аналізи та крізь призму не тільки державних інтересів ЗДА і Канади, але й ідеалів та змагань України й українського народу.

Щоб могти успішно виконувати ці свої професійні завдання та окрему місію вільної української преси, український журналіст у своїй праці повинен керуватися такими основ-

ними етичними засадами:

1. Підставою журналістичної праці є повне і беззастережне пошанування правди. Правда мусить лежати в основі всіх інформацій і всіх тверджень. Поширювання вісток чи тверджень, не опертих на безперечних фактах суперечить основній засаді журналістичної етики.

2. Етичне відношення журналіста до правди повинно проявлятися в його готовості змінити свою думку та одверто признатись до помилки, якщо така трапиться. Журналіст повинен бути відважний і твердий у своїх поглядах і переконаннях, але водночас має уважно й об'єктивно та без будь-яких упереджень вислухувати другу сторону і признавати доказану фактами правдивість чужих аргументів.

3. До основних етичних засад журналіста належить докладність, дбайливість і добра воля як у збиранні і передачі вісток, так і в коментуванні та вияснюванні подій, при чому думка про загальне добро завжди мусить мати перевагу над інтересами одиниць чи груп.

4. У виконуванні своєї професії журналіст завжди повинен змагати до найвищої компетентності і знання справи та виявляти такт і зрозуміння у відношені до інших. А тому, що професія українського журналіста тісно пов'язана з ідеями й ідеалами української визвольної проблематики та оборони української правди, український журналіст повинен відзначатись та виявляти прикладну ідейність і некорисливість.

5. Журналіст зловжив би своєю професією, якщо писав би проти власного знання фактів і проти власних переконань також тоді, якщо від нього вимагали б цього його працедавці чи керівники його політично-партійного проводу.

6. Добра воля, подібно як правда, мусить бути основою журналістичної праці. Передача вісток чи їх коментування із свідомою злонаміреностю є порушенням журналістичної етики.

7. Подаючи вістки чи коментарі вповні з інших друкованих джерел, треба обов'язково відкликуватись на їх джерело. Повний передрук без подання їх первісного джерела є так само неетичним, як присвоєння чужої власности.

8. Журналіст має право і обов'язок обороняти свої погляди та піддавати під сумнів і полемізувати із поглядами суперечними. Але в полеміці журналіст зобов'язаний не тільки до максимальної об'єктивности, але і джентлменства. Він грубо порушив би журналістичну етику та зловжив би своєю професією, якщо промовчував би факти й перекручував правду для оборони своїх поглядів.

9. Критика подій, явищ і поглядів так само належить до журналістичної професії, як інформування про них. Але кожна така критика мусить бути базована тільки на правді і фактах та мати на увазі цілість української правди і добро всієї української спільноти. У критиці, як і полеміці, треба зберігати спокійний тон, вистерігатись образливих висловів і виявляти максимальну добру волю. Пишучи про рідні установи й організаці, можна і треба їх критикувати, коли є до цього причина, мавши на увазі, що конструктивна критика є основним привілеєм вільного суспільства і передумовою його розвитку. Але в такій, як і кожній критиці треба відкликатись на дійсні, перевірені факти та мати на увазі добро і покращання цих установ, а не їх упадок, чи тільки критику для критики. В полеміці з іншими думками і поглядами треба обов'язково в цілості наводити текст того вислову, до якого полеміка відноситься. Було б порушенням журналістичної етики лаяти, дискримінувати чи відсуджувати від чести особу чи групи осіб тільки за те, що вони мають і висловлюють інші погляди. Кожна людина має право на власний погляд, а помилятись є людським. Добра практика журналістичної професії вимагає, щоб усі матеріяли із закидами та критикою були підписані дійсним прізвищем чи відомим професійним псевдом — або криптонімом автора.

10. Український журналіст повинен давати приклад політичної й товариської культури, яка наказує стосувати в політичному і громадському житті «чесну гру» та не переносити громадсько-політичних суперечностей і розбіжностей думок на приватний і персональний ґрунт.

11. Для збереження взаємної пошани в українському журналістичному світі не годиться писати легковажно або принизливо про конкуренційні часописи та їх редакторів, але треба виявляти у відношенні до них джентлменство і толерантність, як ми бажали б, щоб вони ви-

12. Виконування журналістичної професії являли у відношенні до нас.

накладає великі обов'язки і відповідальність, але й дає великі привілеї. Було б неетично використовувсти ці привілеї для особистих, родинних чи групових і партійних та інших цілей і користей, не зв'язаних безпосередньо із добрим виконуванням журналістичної професії.

Повідомлення Федерації СУЖ

З днім 1 вересня 1967 року почала діяти Уп-

рава Федерації Спілок Українських Журналістів Америки й Канади. Цю Федерацію створено на II З'їзді Українських Журналістів Америки й Канади, що відбувся в Торонто, 5-6 листопада 1966 року, згідно з рекомендацією I З'їзду Українських Журналістів Америки й Канади («Союзівка», Керге нксон, Н. Й., 30-31 жовтня 1965).

У висліді порозуміння між Управами СУЖ Америки і СУЖ Канади та згідно із статутом Федерації, що був схвалений на II З'їзді Українських Журналістів Америки й Канади, Управа Федерації Спілок Українських Журналістів Америки й Канади оформилася в такому складі: М. В. Дольницький — голова, В. Софронів-Левицький — заст. голови, д-р Р. Криштальський — секретар і д-р Р. Голіят — члени.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Мирон Заклинський — «Дмитро Вітовський — Видавництво «Червона Калина», Ню Йорк — 1967, ст. 124.

Це дуже добре й похвально, що врешті старшина УСС Мирон Заклинський піднявся цього завдання, написати першу працю про полковника Дмитра Вітовського. Колись, між двома світовими війнами наша «Червона Калина» справді цвіла й давала прекрасні ягідки, але на чужині, вона немов би в'янути стала. Тож з тимбільшою приємністю відзначуємо появу нової праці, виданої «Червоною Калиною».

Мирон Заклинський взяв на себе вельми важкий обов'язок, переконливо довести й доказати, що заздрість українська є тільки руїнницькою. Успіх української одиниці не стимулює до ще більшого успіху а навпаки, викликає руїнницьку заздрість. Так само було із полковником Дмитром Вітовським. В упорядкованій державі та регулярній армії трапляються також руїнницькі заздрості, але хтось вищий вміє ті заздрості придусити, а в потребі руїнницьких людей замкнути до «Іванової хати». Хай буде дозволено тут на цьому місці навести слова маршала Жоффра, командуючого французькою армією, того, що виграв рішальну битву над Марною на початку вересня 1914 року. Ця битва водночас вирішила цілу світову війну, бо нічого не змінилося впродовж більш як чотирьох років безупинного спускання людської крови:

«Успіх битви над Марною, — говорив маршав Жоффр, — можуть приписувати собі багато людей, але якби замість нашої перемоги була б поразка, то тільки я був би за неї відповідальним.»

Як правдиво й мудро сказано! Чи не так говорив ґраф Чіяно:«Перемогу має сто батьків, поразка залишається сиротою», себто безбатченком. Маршал Фош, який командувнв у 1914 році 9-тою французькою армією, а пізніше всіма об'єднаними арміями західнього фронту, писав про маршала Жоффра так: «Не знаю, яка була б зустрінула нас доля, якби ми були не мали маршала Жоффра в 1914 році? Це слова визначного полководця, який також робив помилки і вмів до них признатися, але не любив, коли його успіх хтось інший приписував собі.

Коли б замість успішного здійснення Першого Листопада 1918 року, був би хоча б в одному місті неуспіх, вся вина була б спала тільки на полковника Вітовського, бо воно вже так в українців є що до провини ніхто не признається. Натомість в цілій Східній Галичині був успіх, тож до успіху зголошувалося багато людей, які навіть відмовляли той успіх Вітовському.

Були ми не державним народом і по сотнях років неволі піднялися великого діла, — обнови своєї суверенної держави. І справа не відсутності знання та вміння, чи підготовки, а вся справа в дальших діях. Хто наприклад із тодішніх політичних діячів усвідомлював собі що війна між Україною і Польщею неминуча, що двомільйонова українська армія, яку заступали делеґати на III. Військовому З'їзді в Києві, западеться під землю, як тільки вирушить ген. Муравйов? — Ніхто! Бо коли на Східних Землях всі політики вірили в 14. пунктів Вилсона, хоча в 14. пунктах Вилсона немає ані слова про Україну, чи її Західні Землі. Генерал Табуї пише у своїх споминах, як представник Франції в Україні після III. Універсалу, що йому звернув увагу проф. Грушевський, що в 14. пунктах Вилсона немає найменшої згадки про Україну, але галичани свято вірили в тих 14. пунктів.

Безперечно, що полковник Вітовський, як

пише Мирон Заклинський, був не тільки відважною людиною але й вмів брати відповідальність, коли треба було поставити на вістря меча. І коли Кость Левицький все ще вагався та ставив ряд питан полковникові Вітовському, чи те і те є вже готове, Полковник на всі питання відповідав — «так». Коли б була негативна відповідь Вітовського хоча б на одне питання, хто знає, чи Перший Листопад був би довершеним ділом.

Воно добре, що Мирон Заклинський згадав побіжно про молодечі літа Дмитра Вітовського, про його активну участь у звільнені з в'язниці Мирослава Січинського, але якось не пригадуємо собі, щоб про цю участь згадував Мирослав Січинський, який чомусь у польському місячному журналі «Культура», що появляється в Парижі, так всебічно оповів про свій атентат на графа Потоцького, про судовий процес та втечу із в'зниці, не згадуючи поіменно нікого, крім своїх рідних. Бо воно, бачите, щоб з ніким не ділитися своєю славою, так у нас завжди поступали і поступають.

Про внутрішні інтриги в рядах УСС: що про них згадує побіжно Мирон Заклинський, на жаль, не відкриває справжньої причини тих інтриг. Першусього, Українське Січове Стрілецтво це була українська шкільна та академічна молодь. Було кількох навіть таких, які мали покінчені університетські студії а тут, народний учитель, чи «професор від малого абецадла», буде давати їм накази! Вітовський, як австрійський хорунжий, навчений був в австрійському війську, що військова ранга, а не академічний титул рішають у війську і тому старався всіма силами погамувати ті інтриги. Але коли говорити про інтриги в УСС, треба сказати, що далеко не всі старшини приймали участь втих інтригах, а а тільки «мальконтенти», яким швидко доля не судила стати також старшинами.

Це, що отаман Коссак намагався з'єднати обидва Курені УСС та стати їх командантом, треба вважати за позитивне, а не негативне, бо чомусь коли сотник Василь Дідушок хотів бути командантом Куреня, то Вітовський в цьому йому допомагав. Чи ліпше воно було при УСС, коли команду обняв отаман (майор) Варивода? Абсолютно ні, навпаки, стало гірше. Отаман Шухевич був також в непорозумінні із сотником Вітовським і питання ще, чому він перейшов до австрійської армії.

Коли УСС відзначалися в боях, то багато бракувало їм ще до того, щоб бути реґулярною військовою частиною і команданти сотень включно із отаманом Коссаком мусіли виявляти багато терпіння та вибачливості. Це не була військова система — «держимордства», — але об'єктивно судячи, бракувало особистого виховання. Це виховання треба було проводити в рядах УСС і воно вимагало багато часу, вміння й терпіння, але врешті осягнено те, чого не мали навіть члени Української Галицької Армії, які пройшли твердий вишкіл в армії «найяснішого пана».

Полковник Дмитро Вітовський виконав подвійне велике, історичне діло, а саме — Перший Листопад і зорганізування Української Галицької Армії. Це, що Вітовський мусів пильнувати кожного виконання в Державному Секретаріяті Військових Справ, свідчить тільки про його педантичність і оцінку його найближчих співробітників.

Найважливіша помилка українських політиків, які впродовж однієї ночі стали державними мужами, це те, що вони уроювали собі що річка Сян, якщо її осягне Українська Галицька Армія положить край українсько-польській війні. Навіть колиб українці тричі були осягли річку Сян, війна була б тривала далі. Наполеон дуже добре вчив, що у війні перемогу здобувають ті свіжі сили, які кидається у рішальний бій. Ми свіжих сил не мали і не могли віднести перемоги над польською армією, коли б навіть наші Стрільці були ще раз такими боєвими і такими відважними. Коли починається війна, тоді всякі нарікання, фальшиві лотіхи нічого не допомагають, вони тільки деморалізують армію. А в нас так було!

Російсько-австрійська війна точилася головним чином в Східній Галичині і принесла не тільки велетенські втрати в людях, але й в майні. Все, що можна було витягнути на фронт, було зроблено. Мала кількість маркірантів, що «воювала в запіллі», не була великим лихом. Нестача зброї та потрібної кількості фронтових старшин, це були важкі і важливі недомагання фронту. Коли фронт потребує зброї тоді торгів за нафту бути не може. Коли хтось вважає, що «нафта, це чорне золото», то в часі війни зброя — це діямант, отже дорожче і цінніше за нафту.

Що дивного, що Франція робила ставку на Польщу, а не на Україну? В грудні 1917 року Франція хотіла робити ставку на Україну, адже гукали про двомільйонову армію, але коли та армія запалася під землю, такого союзника ніхто не потребує і тому замість України Польща стала союзником Франції. Намагання обновити старий, дореволюційний режим в московській імперії, це було намагання капіталістів, а не політиків. Капіталісти були свідомі,

що їхні інвестовані капітали та велечезні позички пропали раз назавжди, якщо не обновити старого режиму. Врешті, об'єктивно судячи, що тоді цілий світ знав про Україну, коли навіть офіційна назва була «Малоросія», а не Україна?

Не тільки Україна заключила була сепаратний мир в Берестi, також Румунія заключила була сепаратний мир в Букарешті, а проте Румунія залишилася союзником Антанти. Пригадаймо, тодішні безупинні крики московської чорної сотні по всіх столицях держав, що «Україна — це німецька видумка», що «Москва не може жити без України» і т. ін., а ще коли додати брехні Дмовського та інших поляків,ставало ясним, що Україна може вдержатися тільки своїми власними силами. Але як? Вихід через Чорне море в широкий світ був замкнений французьким експедиційним корпусом та денікінцями, а вихід в Европу через Східну Галичину був замкнений поляками. Чи таке саме не було вже за нашої Козаччини? І тому так повторилось, що замкнена і блькована Україна мусіла бути поділеною, головним чином, як за Козаччини — між Росією і Польщею. Хто думає будувати Українську Державу, не тримаючи цупко відкритими ці дві вихідні брами України, той завжди призведе до нового поділу України.

В цілому, праця Мирона Заклинського вельми цінна й вона навіть і не потребувала опрокинення безпідставних нападів Льонгина Цеглинського. Навпаки, чим більш віддалюємося від Першого Листопада, тим більшою стає постать полковника Дмитра Вітовського, а разом з ним і всіх тодішніх військовиків, свідомих українців, які одним помахом перейняли всю владу в Східній Галичині в українські руки. Велике діло, яке має бути здійснене, викликує є кожного команданта, чи провідника внутрішній неспокій, а зокрема у Вітовського, який знав дуже добре, якими військовими мізерними силами він розпоряджає у Львові. Це плюс, а не мінус, який треба приписати Вітовському. Будучи неспокійним напередодні Першого Листопада, Вітовський швидко успокоївся, коли наспівали перші радісні вістки про успіхи наших частин уЛьвові. Започаткування польсько-української війни вимагало вже іншої людини- це також дуже добре зрозумів полк. Вітовський і тому 3. листопада демісіонував, бо військово - політичний акт Першого Листопада і ведення польсько-української війни, це дві різні речі, два різні обов'язки.

Українські Січові Стрільці мають право бути гордими, що це якраз з їхніх рядів вийшов полк. Дмитро Вітовський, який доконав державного акту Першого Листопада 1918 року. І нігде правди приховати, що Українські Січові Стрільці були найліпшою частиною Української Галиської Армії.

О. Бойків

ПРЕСА І ЧИТАЧ

«Жабо-мишо-драківка» між «ме» і «б».

«Америка» ч. 171

В передовій статті цього католицького тижневика п. з. «Коли і чому наші діти найбільше відчужуються» читаємо:

«І власне в таких переломових роках батьки, дитячі садки і наші школи мусять різними доцільними способами і засобами подбати, щоб рівномірно зі збагаченням знаня чужомовних слів, а радше скорішим темпом, ішло збагачення знання українських слів, деклінацій, конюґацій, словосполучень і правопису».

«...Наші діти, і молодь», які з природи речі мусять бути двомовними, рівнобіжно, а то й скоршим темпом набували знання української мови».

Ми цілковито згідні з Редакцією в цьому. Справа бо тільки в тому що, як відомо широка сітка українських католицьких шкіл, чомусь цю справу не бачить так, як цей католицький тижневик. Ми можемо навести сотки примірів в доказ неґування, а то й понижування української мови в українських католицьких школах. В час перерв, в канцеляріях цих шкіл, а навіть на дозвіллі — майже поголовно священики, сестри і багато учителів — говорять до молоді по-англійськи. Молодь, на жаль, не може почути літературної української мови навіть в час проповідей в наших католицьких церквах. Дуже часто жаль стискає горло, як священики знущаються над нашою мовою в час проповідей. Дальше читаємо в цій статті: «І тут...... виринає наш традиційний комплекс меншевартости... бо ми його забули викинути в море, коли перепливали моря і океани. Але зате ми не забули привезти зі собою цю преслувату «жабо-мишо-драківку» між «ме» і «бе», через яку готові навіть угробити..... УККА і КУК».

В іншому місці цеї статті Редакція «Америки» старається дуже поважну частину вини за невідрадний стан з українською молоддю, скинути на батьків і «традиційний комплекс меншевартости». Якщо іде про батьків, то ми згідні з Редакцією, що багато батьків дуже незугарно, а то і шкідливо ставлять цю справу в своїх родинах. І тут може «комплекс меншевартости» має своє примінення. Та приписувати комплекс меншевартости священикам та сестрам, які не переїздили океану, а таки тут народилися, вважаємо безпідставним твердженням. В них, на нашу думку, є очевидна скрайна реакція на комплекс меншевартости — втікати по можності якнайдальше від свойого українського. Дальше, іронічна заява Редакції «жабо-мишо-драківку» між «ме» і «бе» — не вказує молоді пошанівку до українського політичного світу. А все таки іронічно не можна висловлювати тягару, жертв праці націоналістичного українського табору колись і тепер. Дуже невдало і кривдячи підійшла до цеї справи Редакція цього тижневика.

«...Все лихо в українській політиці є наслідком розколу в ОУН»...

«Визвольний Шлях» Кн. 7-8

В статті Олега Р. Мартовича п. з. «Думки про визволення», між іншим читаємо:

«Дехто думає, що лихо в українській політиці є наслідком розколу в ОУН в 1940 році, і коли привернути єдність тієї ОУН — то все лихо буде направлене. У зв'язку з цим подаються різні проекти, як цю єдність привернути...»

«На жаль, керуючись емоціями, шановні проєктодавці не передбачають того, що механічне об'єднання різних груп, що колись належали до єдиної ОУН не може принести бажаних політичних результатів, бо всі колишні й теперішні оунівці є вже різними політичними силами і в них мало що залишилось з колишньої єдиної ОУН».

Ми цілковито погоджуємося з автором, що механічне об'єднання націоналістів колись єдиної ОУН, а то і взагалі, — бажаних наслідків не приносить. Але це аж ніяк не опрокидає твердження, що розкол ОУН таки був і залишиться ще довго, дуже великим лихом в українській політиці й визвольній боротьбі. Цього хіба сліпий не бачить, або той, що несе відповідальність за цей розкол і цього лиха колись і тепер не хоче бачити.

«Тому і склалося так, що для ЗЧ ОУН у сучасну пору було б сприятливіше об'єднуватися, напр., з соціялістами-радикалами типу д-ра Матвія Стахова чи уердепівцями типу сл.п. Семена Підгайного, ніж з «націоналістами» типу Миколи Лебедя чи Олега Штуля» — читаємо дальше в цій статті.

Правда Дорогий Читачу, що немає то як об'єднуватися з небіжчиками. Немає то, як держатися засади «діли й пануй». Поділім тих бідних українських соціялістів-радикалів на ще різні типи, а тоді об'єднуймося.

Якщо іде про ОУН, то автор присвячує їй ось такий обзац: «ОУН, що колись була під проводом полк. Мельника, а тепер є під проводом Олега Штуля, створила умови для розкладу цього націоналістичного середовища та виломлення з нього досить енергійних котегорій виразно еволюціоністичного забарвлення. Це не випадково в цьому середовищі завзято пропагується горезвісну «здибальну політику», яку можна окреслити тільки як диверсію в самостійницькому середовищі... що спільне мають сучасні вихиляси мельниківської ОУН із «здибальною політикою», яку може вів, а може був тільки її свідком, Олег Штуль, коли був в УПА от. Бульби і спостерігав кооперацію цієї «УПА» з диверсійно-шпигунським загоном полк. Медведева в 1942-1943 роках».

Як бачите Читачу, історія повторюється. Розкол в ОУН зроблено, як тоді бендерівське середовище твердило, через брак революційности матірної ОУН, а зокрема ПУН. Опуртунізм і то скрайній, пришивано тоді Проводові Українських Націоналістів. Цей «опуртунізм» збудував криваву піраміду жертв найкращих націоналістів. І цього автор не може заперечувати сьогодні. Тому видумує нове твердження «евелюціоналізм». Значить ОУН від революційности, переходить в еволюційність. Дальше — тоді були в ОУН агенти польські, німецькі, большевицькі і які тільки хочете, твердило розкольницьке бандерівське середовище. Сьогодні, голова ПУН «може» давно, а «може» щойно тепер починає диверсію «здибальною політикою». Вже трошки легше — «може», хоч мова іде про голову ПУН. Колись, правда, сл. п. полк. Мельникові, навіть в подібній формі подібного закиду це середовище не пришивало.

І все це пише автор цього середовища, яке по війні видало зі себе найбільше большевиських агентів, про яких громадянство вже сьогодні знає. А скільки ще є, про яких не знаємо, а довідаємося згодом. Ми знаємо, що ворожі агенти завжди прикидаються найкращими патріотами. Виходить, одначе, що бувши в лісі можна не бачити дерев.

Два політичні противники, в тих самих справах

Бюлетень ОУНз ч. 9. і «Визвольний Шлях» ч. 7-8.

«Це не випадок, що теперішні мельниківці дуже легко порозумілися з аналогічним «націоналістичним» середовищем «двійкарів»; адже їм не стояв на перешкоді той факт що це середовище очолює Микола Лебідь, колись найчорніша плахта для мельниківського середовища» — «Визвольний Шлях» , стор. 780-781.

«...Серед мельниківців незмінено триває комплекс УГВР, а зокрема М. Лебедя. Це треба мати завжди на увазі». — Бюлетень ОУНз ч.9.

Як бачите Читачу, та сама справа має цілком протилежне насвітлення, висловлене формою тверджень. Найважливіше те, що одні й другі умовивши в себе такі твердження, намагаються доказати своїм читачам, цим же (твердженням), абсурдні речі.

А тепер подивімся, як ці два противники дивляться на справи УНР.

«Отже, ЗЧ ОУН не мають чого шукати в УНРаді. Коли правдою є, що концепція УНРади репрезентує українську державність, яка існувала в минулому, що УНРада репрезентує визвольну боротьбу, яку вела армія УНР у минулому, то правдою і є те, що середовище ЗЧ ОУН, хоче хтось того чи ні, репрезентує на чужині визвольно-революційну боротьбу, що велась в Україні під час другої світової війни і по її закінченні, визнає і репрезентує також державні і воєнні традиції УНР і без своєї участи в УНРаді» — «Визвольний Шлях».

«До цього треба сказати наступне: ДЦ УНР символізує наші визвольні змагання 1917-21 рр. а ЗП УГВР символізує визвольну боротьбу під час і після другої світової війни... Будемо старатися, щоб дійшло до порозуміння між УНРадою і ЗП УГВР... УНРада має бути політичним центром всієї української еміґрації без огляду на те, чи визнається «екзильний уряд», а чи ні. Це аж надто претенсійна вимога... Такий центр, без налички, позбавленої всякого реального змісту, «екзильний уряд», може стати авторитетним тілом для українців в діяспорі... Але зміни в структурі УНРади можна провести лише із середини...» — Бюлютень ОУНз.

Розходження, як бачите, в тактиці, а не в принципі.

Арешти в Україні продовжуються

«Українське Слово», Париж.

Із достовірних джерел довідуємося, що 5-го серпня ц. р. органи КГБ арештували у Львові співробітника Академії Наук УССР, В. Чорновола. Причиною арешту мав бути лист, що його написав В. Чорновіл до Ю. Шелеста, першого секретаря компартії України, в справі українських патріотів, арештованип 1965-66 рр.

При арешті, В. Чорновіл протестував проти незаконності безпідставного затримання і порушення конституції СССР, на що агенти КГБ цинічно відповіли, що конституція, це товар на експорт, а внутрі СССР єдиним законом є вони.

Незабаром мав би відбутися процес В. Чорновола. На це чергове безправство повинен зареаґувати весь український світ, а зокрема українська еміґрація, рішучими протестами перед міжнародніми чинниками.

Перед створенням Світової Ради Українських Наукових Установ

«Новий Шлях» ч. 39.

На зібранні УВАН 15 вересня ц. р. голова УВАН пров. Яр. Рудницький подав звідомлення з своєї наукової поїздки в серпні ц. р., під час якої він відвідав українські наукові осередки в західній Европі: Сарсель у Франції, Рим в Італії і Мюнхен в Німеччині з метою переговорів у справі створення Української Наукової Ради в Вільному Світі, що мала б координувати та репрезентувати працю українських науковців, а з другого боку мала б співпрацювати з Світовим Секретаріятом СКВУ (після його оформлення в листопаді ц. р.). Всі европейські наукові установи (НТШ, УВАН, УКУ, УВУ, УТГІ) виявили зацікавлення й позитивну настанову до пропонованої Наукової Ради, й більшість апробувала її організацію.

VII. З'їзд Організації Молоді УРСоюзу на оселі «Верховині»

«Народня Воля» ч. 33.

Дня 26 серпня ц. р. відбувся сьомий з черги з'їзд Організації Молоді УРСоюзу на оселі «Верховині». З'їзд відкрив Ю. Панкрат.

Вибрано до нової управи таких хлопців і дівчат: Р. Шевчук — голова, Ю. Панкрат — заст. голови, Д. Ґірсон — 2 заст. голови, Вікторія Потужна — секретарка, скарбник — Д. Бузанк, Ґ. Попіль — мист. референнт, Михаєлина Білах — англ. прес. реф., Володимир Карпинич — український прес. реф., Каролина Маґін — орг. реф.

До Ради Організації Молоді УРСоюзу (ОМ-

УРС) — обрані: Б. Стасюк, Р. Сорохтій, Д. Поретник, Т. Джейд, Т. Бульба, Марія Папроцька.

Вся мистецька програма була присвячена 50-річчю Української Національної Революції і відновленню Української Держави.

На забаві обрано королеву і дві принцеси Організації Молоді УРСоюзу: Марійка Папроцька — королева, Марійка Мандрусяк і Ліда Лисенко — принцеси.

Протестний лист ВО УНРади

Керманич Ресорту закордонних справ ВО УНРади, д-р Василь Федорончук, вислав протестного листа голові провінційного уряду Квебеку, Данієлеві Джонсонові, з приводу відомої його заяви на прийнятті в Монтреалі в честь першого заступника голови ради міністрів СССР, Димитрія Полянського.

Повний текст листа звучить:

Пане Прем'єре!

ВО УНРади в екзилі з великим здивуванням познайомився з промовою, нещодавно Вами виголошеною в Монтреалі, на прийнятті в честь заступника голови ради міністрів СССР Димітрія Полянського, — промовою, в якій Ви, між іншим, ствердили, що «совєтський конституційний досвід може бути корисний і стимулюючий для Канади» висловлюючи крім того абсолютно не відповідаючу дійсності позитивну оцінку юридичного і політичного становища так званих союзних совєтських республік, в тому і української совєтської республіки.

Наше здивовання є тим більше, що в світі загально відомо, що неросійські совєтські республіки, під етикетою фальшивого і обманного федералізму, фактично є колоніями совєтської Росії.

СССР, що є продовженням царської імперії в новому виді, не є федеральною державою, а унітарною і максимально централізованою.

Приналежність УССР до ОН використовується як знаряддя в ім'я імперіялістичних інтересів Москви, а голос представників совєтської України в ОН не висловлює волі українського народу, а є тільки точним повторенням голосу представників СССР, отже є виявом політичної волі центрального московського уряду.

УССР була створена волею Москви після того, як Українську Нарродню Республіку — суверенну державу українського народу в 1917-20 — завоювала і анектувала совєтська Росія. Совєтська Україна є позбавлена будь-якої реальної автономії.

Від українського народу віднято його найелементарніші національні права, а його ніколи неприспані національні прагнення нещадно придушуються.

Україна є об'єктом духового й культурного геноциду, доконувано шляхом насильної русифікації та жорстокої колоніяльної експлутації. свою заяву і ласкаво подати до нашого відома справжню думку про питання, в ній порушені.

Просимо прийняти, Пане Прем'єрре, вислови нашої високої пошанни.

Василь Федорончук
Керманич
Ресорту закордонних справ ВО УНРади.

«Роз'яснувальна акція Організацій Визвольного Фронту»

Проводять її Організації т. зв. Визвольного Фронту. Ми одержали летючку цих Організацій п. з. «Вороги між нами», в якій то автори «роз'яснюють» громадянам, яку то радянофільську працю провадить ред. Колянківський (видавець журналу «Ми і Світ») та панство Климкові з Вінніпеґу (співвласник фірми «Д. К. Атракшен Лімітед»). До цього долучують автори летючки газети «Новий Шлях», «Український Голос» і «Вільне Слово».

Як відомо ідеться про поїздку ред. Колянківського в Україну і приїзд хору «Верьовки» до Канади. Ідеться про речі очевидні, про які кожний знає, або може завжди довідатися, читаючи українську пресу. Тут вияснювати і розяснювати нічого. Добре було б, щоб ці роз'яснювальники, роз'яснили нам перехід їхніх членів на большевицький бік як в Україні так і на еміґрації Перехід на службу ворогові це зрада, яка далеко інакше кваліфікується, як «здибальники». Якщо летючка закликає до «тричі ганьба» «здибальникам», тоді цікаво буде почути заклик цих панів в випадках зради.

«Йдеться бож про повторну деклярацію відновлення»

«Гомін України» ч. 26

Мова іде про 30 червня 1941 у Львові, коли то ОУН під проводом Степана Бандери, проголосила українську державність. Тепер згаданий тижневик пише про «відновлення» державности в цій статті, як і в подібній, в слідуючому числі. Ми вже раз згадували, що це політичне середовище добре зробило б якщоб опублікувало всі документи того часу від самого акту проголошення починаючи, і на різних закликах Леґенд і інших кінчаючи. Це

тимбільше, що згаданий тижневик в одному й другому числі твердить, що акт цей «політично себе виправдав». Тоді щойно можна було б побачити політичну оправданість тощо. Віримо, що це середовище врешті це зробить і цим переконає всю українську громадськість цей акт відповідно святкувати. Бо дотепер відзначає його тільки середовище т. зв. Визвольного Фронту.

Дальше тут читаємо: Єдиними в полі боротьби залишились члени ОУН (з контексту недвозначно виходить якої ОУН) в Україні і ті, які повернулись туди з земель т. зв. Генеральної Губернії». І саме тут і корінь лиха, яке приносить українству це середовище. Ми єдині були, зробили, ініціювали і т.д. Всі інші і народ... це пустяки, бо ми народ і все інше. Це нам пригадує принцип Людвика 14 — «Держава — це я», а в даному випадку воно звучить «Нація — це ми». А так воно не буде і ці панове повинні це розуміти й знати.

Ніна Туз

КНЯГИНЯ ОЛЬГА

Княгиня, жінка і свята,
Чий дух живе у нас донині.
Вона під знак святий хреста
Поклала долю України.

Із мли зруйнованих віків
Проміння мудрости ясної
Горить на манівцях шляхів,
Де ми проходимо юрбою,

Де ми несемо гнів і біль
І серце зранене тернами.
Вона, Княгиня Українських Піль,
Іде одвічно поміж нами.

Її мати молиться в сльозах,
Розставшись з сином на порозі:
«Допоможи йому в боях
І підтримай мене в тривозі .
Молись за нас на небесах,
Щоб Бог вернув нам Україну...»
Так мати молиться в сльозах,
На бій благословивши сина.

Не раз до Неї у бою
Наш вояк у вогні говорить:
«Зміцни мій дух і міць мою
І славою покрий прапори.
Своє життя я віддаю
За край, освячений Тобою...»
Так вояк молиться в бою,
На ворога піднявши зброю.

Її дівчина складає цвіт,
Що у душі розцвів весною:
«О, дай мені збагнути світ,
Що вабить, кличе за собою.
Пошли з небес мені привіт,
Благослови моє кохання...»
Її дівчина складає квіт,
Що раз цвіте в години ранні.

Софії дзвони у віках
Віщують славу, що не згине.
На золотих її хрестах
Спочило небо України.

Княгиня, жінка і свята,
Вона із нами і донині.
І золото Її хреста
Горить у небі ясносинім.

БОЖЕ ВЕЛИКИЙ, ХРАНИ УКРАЇНУ

Боже Великий, храни Україну,
Доля її у Предвічних руках,
Дай нам з'єднатися в силу єдину,
Дай нам додому прокласти свій шлях.

Шумують поля наші золотом жита
Та вітер чужий по них громом іде,
І падає колос, сльозами налитий,
І біль виростає у серці людей.

Та світла надія, як сонце у полі,
Вирощує силу із зерен буття,
Ми віримо, Боже, Твоя буде воля
Привести наш край до нового життя.

Боже Великий, храни Україну,
День Воскресіння її освяти,
Дай нам з'єднатись у силу єдину —
У силу мети.

1-ША ЗОНАЛЬНА ЗУСТРІЧ МУН-МУНО

Майже кожного року приходилося нам бути в час «Дня праці» на різних з'їздах, конференціях тощо. Цього року довелося нам бути учасником першої зональної зустрічі МУНО-МУН в Міннеаполіс. Правду кажучи, їхали ми до Міннеаполіс з різними почуваннями і думками. Оце вперше молодь кількох осередків Канади і ЗДА, зустрінеться в цьому місті. Не тільки зустрінеться для ділового обговорення своїх справ, але і вийде перед громаду. Чи допише громада? Чи належно впорається міннеаполіський відділ МУН з обов'язками господаря? Чи буде належний рівень ділових нарад і в якому напрямку вони розвинуться? Ось ці і подібні питання, мучили нас цілу дорогу.

Більшість наших Читачів напевно не була в той час в Міннеаполіс. Це самозрозуміло. А шкода! Бо це, що можна було побачити і почути там, трапляється дуже рідко. Перш усього ви побачили б блискучу організацію імпрези. Від вечері тим, які приїхали починаючи, на всіх, навіть особистих побажаннях відвідати когось, кінчаючи. Вас завжди зустрічали ввічливим полагодженням, а не відмовним «ні». Ви побачили б дебют наших юначок і юнаків в громадській праці. Безмежна самодисципліна тих, які проводили нарадами в неділю. Оце вперше цій юначці доводиться провадити нарадами кількох десятків присутніх. І хоч може ви, сидівши поруч, завважили поденервованість, але голос і стиль вислову — ніяк не прозраджує цього. Ви почули б доповіді: короткі, ядерні й змістовні. Вам не нудилося б, як часто буває, в час довжелезних доповідей нас старших. Ви мусіли напружувати свій ум, бо кожне слово важне, коже речення вагітне в поважну думку і концепцію. Врешті ви побачили б прямо подивугідну співпрацю між старшими і молодими. Одні не тільки «мотали на вус», але патріотичними фразами не несли допомоги молоді, Україні і кому ви тільки не хочете. Другі, подібно як і ми, відчували всією атмосферою, що є на кого опертися в своїх полетах.

Ясно, що в таких обставинах і громада допише. Справді вона і дописала своєю участю на концерті. Чудова погода і виїзди людей в цей довгий «вік-енд», тривожили нас. Але безпідставно. Присутність громадян на концерті — подивугідна, якщо іде про повоєнні роки в тому місті. Ви, дорогий Читачу, втратили дуже багато не бачивши програми цього концерту. Не будемо зупинятися над виступом духової оркестри з Чікаґо. Вона вже виробила собі ім'я в різних містах ЗДА і Канади. Але Вам треба б було побачити танцювальну групу МУН з Міннеаполіс під керівництвом п. Анатолія Кушніра; вам треба б було почути виступ хору МУНО з Форт Віліям — тоді ви визбулися б думки про «злу» нашу молодь і «злих» її провідників. Ми особисто доже вдячні п-ні Ользі Савчак і п. А. Кушнірові за ці приємні хвилини, які ми пережили у висліді їхньої відданої праці. Щасти Вам Боже в майбутньому.

Якже з недоліками — спитаєте. Були і вони. Тільки той, що нічого не робить, не спотикається. А такі, якщо навіть і є в Міннеаполіс, то ми віримо, що вони побачать ліс, а не тільки поодинокі засохлі деревини в ньому. Багато їх правда не має, але це не міняє краси цілого лісу.

Управі МУН, ОДВУ і УЗХ, крім сердечної подяки за корисно і приємно проведений час в «День праці» цього року, ми бажаємо і дальших успіхів у своїй тяжкій, але пожиточній праці.

М. П.

РЕЗОЛЮЦІЇ
1-ої Зональної Зустрічі МУН-МУНО

Ми, учасники Зональної Зустрічі Молоді ЗДА і Канади- приналежні до системи Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій схвалюємо:

1. Пересилаємо привіт Проводові Українських Націоналістів, Голові Проводу, п. Олегові Штулеві-Ждановичеві, і всім Ідеологічно Спорідненим Націоналістичним Організаціям.

2. Вітаємо українську молодь в Україні і запевняємо їй нашу моральну допомогу у її боротьбі за національні права Українського Народу.

3. Протестуємо проти поневолення України російським комуністичним імперіялізмом і проти русифікаційної політики московського режиму в Україні з метою знищити Українську Націю.

4. Закликаємо всю Молодь українського походження і всі Українські Організації у вільному світі об'єднати їхні сили для більш успі-

чної праці з метою збереження Українських культурних традицій і мобілізації вільного світу проти російського комуністичного імперіялізму і за визволення поневолених ним народів, у тому числі Українського Народу.

5. Вітаємо Світовий Конґрес Вільних Українців, що має відбутися в листопаді цього року, і висловлюємо йому всебічну підтримку, надіючись, що він стане засобом до повного об'єднання всіх українських суспільно-громадських організацій у вільному світі.

6. Учасники Зональної Зустрічі МУН-МУНО звертаються зі закликом до Краєвих Управ усіх молодіжних організацій — покликати до життя Спільну Комісію для підготовки Першого Світового Конґресу Української Молоді у вільному світі в рамцях СКВУ.

7. Закликаємо уряди наших Країн, ЗДА і Канади, підтримати змагання Українського Народу і інших поневолених народів за їхні національні права і свободу.

Неділя, вересня 3-го 1967.

Резолюційна Комісія: В. Ріпак (МУНО — Вінніпеґ), О. Стефанишин (МУНО — Вінніпеґ), Р. Петришин (МУНО — Ф. Віліям), І. Левкович (МУН — Чікаґо), Л. Пундик (МУН — Мінеаполіс), Т. Миронюк (МУН — Міннеаполіс), Ольга Михалевич (Секретар Зустрічі МУН-МУНО).

Від Редакції: Весь матеріял з цієї зустрічі видрукуємо в слідуючому числі нашого журналу.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

Ділимося сумною вісткою про передчасну смерть визначного українського діяча бл. п.

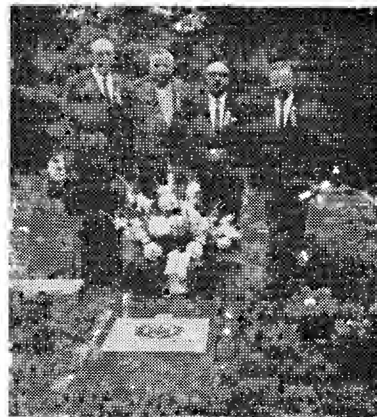
ВОЛОДИМИРА ПІДЗАМЕЦЬКОГО

дня 2-го травня ц. р. в віці 54 роки. Покійний був організатором і першим головою МУН, співтворцем і довгорічним головою УНО в Садбурах (Канада), головою Кредитової Спілки, головою дитячої оселі «Запоріжжя» і членом інших українських інституцій. Українська громада в Садбурах втратила людину, яка ще багато плянувла вложити праці для дорогих йому ідей, в які він твердо вірив і безкорисно для них працював ціле своє життя.

Вічна Йому Пам'ять!

ПЕРЕД СУМНОЮ РІЧНИЦЕЮ

Стоїмо перед річницею смерти сл. п. д-ра Юліяна Вассияна. Віримо, що ОДВУ в Чікаґо відзначить відповідно цю річницю над могилою Незабутнього Друга.

Д-р Андрій Гаєцький, Юрій Буксар, Андрій Особа і ред. М. Панасюк — складають китицю квітів на могилі д-ра Ю. Вассияна в час Зелених Свят.

Independent Ukraine
2315 WEST CHICAGO AVENUE
CHICAGO 22, ILLINOIS, U. S. A.

Return and Forwarding Postage Guaranteed

BULK RATE
U. S. POSTAGE
PAID
Chicago, Ill.
Permit No. 7547

To: